

MANUAL TRAJNIMI PËR BARAZI GJINORE

DHE ANTI-DISKRIMINIMI

PËRMBAJTJA

HYRJE

- Çfarë është projekti “Aksioni për të drejtat e vajzave për barazi, paqe dhe siguri”?
- Këshilla për moderatorin/ët
- Pasqyrë e Manualit të Trajnimit

KAPITULLI I

PËRKUFIZIMET E TERMAVE DHE FJALËVE MË TË PËRDORUR MË TË PËRDORUR në manualin e trajnimit

- SEKSI DHE GJINIA
- ROLET GJINORE
- BARAZIA GJINORE
- DISKRIMINIMI NË BAZË GJINORE
- DHUNA NË BAZË GJINORE
- LLOJET E DHUNA ME BAZË GJINORE
- FORMA SPECIFIKE TË DHUNËS SË BAZË GJINORE
- SHKAQET RRËNJË TË DHUNËS SË BAZË GJINORE
- DOKUMENTET NDËRKOMBËTARE DHE RAJONALE RELEVANTA PËR ÇËSHTJET GJINORE

KAPITULLI II

HYRJE DHE NDËRTIMI I FONDACIONIT

- AKTIVITET HYRES
- HISTORIA E EMRIT TIM
- RRETHET KONCENTRIK
- TRE NGJARJE QË MË INKURAJUAN TË BËHEM PJESË E KËTIJ TRAJNIMI
- ÇFARË MË PËLQEN DHE NUK PËLQEN NË VENDIN KU JETOJ?

KAPITULLI III

ÇËSHTJET GJINORE, ROLET E BURRAVE DHE GRAVE NË SHOQËRI DHE BARAZIA GJINORE

- SEKSI, GJINI DHE ROLET GJINORE
- USHTRIMI "AUTOBUZ"
- SHOQATA PËR FEMRA DHE BURRA
- SI ËSHTË TË JESH NJË BURR DHE NJË GRUA IDEAL?
- BAROMETAR
- VISHE KUKULLEN
- ROLI I GRAVE DHE BURRAVE NË SHOQËRI
- KUTI
- ORARET DITOR TË GRAVE DHE TË BURRAVE
- AKTIVITET PËR VETËDIJZIM GJINOR DHE BURIME
- KULLA E PUSHTETIT

KAPITULLI IV

DISKRIMINIMI DHE DHUNA NË BAZË GJINORE DHE VARIONET LLOJET E DHUNËS NË BAZË GJINORE

- RRITI NDËRGJEGJËSITË PËR DHUNËN NË BAZË GJINORE RRETH MEJE
- HARMONISTIMIN E GJUHËS PËR ÇËSHTJET GJINORE
- KUPTIMI I LLOJEVE TË NDRYSHME TË DHUNËS SË BAZË GJINORE
- TEATRI IMAGE
- DEBATI I HESHTSH
- LE TË KRIJOJMË SORIES PËR MANIFESTIMIN DHE PARANDALIMIN E DHUNËS SË BAZË GJINORE

KAPITULLI V

VEPRIMI SHOQËROR DHE MBËSHTETJA E KOMUNITETIT

- AMBIENTI IDEAL PËR TË ARDHMEN
- TRANSFORMIMI I SJELLJES SONE
- TEATRI FORUM
- SI TË RRIETET VETËGJEGJËSIMI PËR DHUNËN NË BAZË GJINORE?
- GRATË DHE BURRAT NË MEDIA
- DEBATI PUBLIK – LE TË FLASIM PËR GBV
- ZHVILLIMI I IDEVE DHE PLANIFIKIMI I VEPRIMIT

BIBLIOGRAFI

PREZANTIMI

PARATHËNIE

Manuali i Trajnimit për Barazi Gjinore dhe Kundër Diskriminimit është përgatitur në kuadër të projektit rajonal "Aksioni për të drejtat e vajzave për barazi, paqe dhe siguri" të zbatuar nga Pomoc deci - Organizata për Mbështetjen e Fëmijëve dhe Rinisë (CYSO), së bashku me tre rajonale. Partnerët: Qendra Vullnetare Shkup (QVS) nga Maqedonia e Veriut, Partnere për Femijet (PPF) nga Shqipëria dhe Instituti për Zhvillimin e Shoqërisë Civile "Inovate" (IDCSI) nga Kosova*. Ky projekt është zbatuar në kuadër të programit rajonal "SMART Balkans – Shoqëria Civile për Shoqërinë e Përbashkët në Ballkanin Perëndimor". Ky program rajonal zbatohet nga Qendra për Promovimin e Shoqërisë Civile (CPCD), Qendra për Kërkim dhe Politikëbërje (CRPM) dhe Instituti për Demokraci dhe Ndërmjetësim (IDM) dhe mbështetet financiarisht nga Ministria e Punëve të Jashtme Norvegjeze (NMFA).

Çfarë është projekti "Aksioni për të drejtat e vajzave për barazi, paqe dhe siguri"?

Projekti "Aksioni për të Drejtat e Vajzave për Barazi, Paqe dhe Siguri" synon të mbështesë dhe inkurajojë pjesëmarrjen dhe ndikimin e shoqërisë civile në respektimin e të drejtave të të rinjve, veçanërisht grave dhe vajzave, në ndërtimin e paqes, pajtimin dhe sigurinë përmes ndërtimit të kapaciteteve. rrjetëzimi dhe avokimi për antidiskriminimin gjinor, barazinë dhe fuqizimin e vajzave në vendet e projektit në krijimin e shoqërive paqësore dhe gjithëpërfshirëse për zhvillim të qëndrueshëm në Ballkanin Perëndimor. Programi po prezanton një qasje për të fuqizuar të rinjtë, veçanërisht vajzat nga grupe të ndryshme etnike/minoritete/shumicë si nxitës të ndërtimit të qëndrueshëm të paqes, antidiskriminimit, barazisë gjinore dhe promovimit të kohezionit social në katër vende të Ballkanit Perëndimor përmes fuqizimit të bazuar në gjini në një bashkëmoshatar. -Mënyra e krijimit të ndikuesve nga bashkëmoshatarët për drejtësinë sociale dhe parandalimin e dhunës me bazë gjinore nga bashkëmoshatarët.

Ky synim i përgjithshëm do të arrihej përmes zhvillimit të rrjeteve nën-rajonale të organizatave të shoqërisë civile që punojnë në fushën e paqes dhe sigurisë përmes promovimit të barazisë gjinore dhe pjesëmarrjes aktive të grave të reja, përmes edukimit të bashkëmoshatarëve dhe fuqizimit të të rinjve. (veçanërisht vajzat), gjë që do të çojë në një ndikim të qëndrueshëm në promovimin e barazisë, paqes dhe sigurisë. Rëndësia e promovimit të fuqizimit të të rinjve, veçanërisht vajzave, dhe respektimi i diversitetit dhe barazisë gjinore për paqen dhe stabilitetin afatgjatë përmes edukimit të bashkëmoshatarëve, avokimit, rrjetëzimit në vendet e Ballkanit Perëndimor dhe partneriteteve me organizatat dhe rrjetet e BE-së janë rezultatet kryesore të projektit, të cilat do të ndikojnë në shoqërinë civile në tërësi.

Ky botim është një manual i kontekstualizuar për t'u fokusuar në nevojat e të rinjve në Serbi, Shqipëri, Maqedoninë e Veriut dhe Kosovë* duke përfshirë një fokus të fortë në barazinë gjinore dhe gjithëpërfshirjen. Ky burim është ndërtuar në bazë të rezultateve të vlerësimit të nevojave që është kryer për identifikimin e nevojave të grupeve të synuara në partnerët e projektit në Serbi, Shqipëri,

Maqedoninë e Veriut dhe Kosovë*. Vlerësimi i nevojave mes të rinjve në projekt ka treguar se shumica prej tyre janë të gatshëm të mësojnë më shumë për barazinë gjinore, parandalimin e dhunës me bazë gjinore dhe si të luftojnë stereotipet me bazë gjinore, paragjykimet dhe diskriminimin, dhe se si të bëhen aktivë. pjesëmarrësit në procesin e zhvillimit të barazisë gjinore.

Megjithëse, ai është zhvilluar bazuar në vlerësimin e përditësuar të nevojave të të rinjve dhe veçanërisht për hir të "Aksionit për të drejtat e vajzave për barazi, paqe dhe siguri", ky manual mbështetet në materiale dhe mjete të zhvilluara nga Pomoc Deci dhe partnerët e tij. ndër vite, më të dalluarit janë:

- “Kurrikula e trajnimit të bashkëmohatarëve” të programit GIRLACT;
- Programi Aflaten+ për Vajzat për Serbinë dhe Shqipërinë
- Manual Trajnimi për Edukimin Social dhe Financiar të Trajnuesve të Projektit SAFE për Triple E.

Shumë nga ushtrimet fillimisht u përshtatën dhe që atëherë kanë evoluar nga aktivitetet e zhvilluara nga të tjerët.

Për më tepër, gjatë krijimit të këtij manuali, u konsultua edhe një listë gjithëpërfshirëse e literaturës, e cila gjendet në fund të këtij manuali.

Manuali përmban një përmbledhje aktivitetesh të cilat shumica e tyre u zbatuan gjatë dy trajnimeve rajonale të mbajtura në shtator dhe dhjetor 2023. Në këto sesione trajnuese morën pjesë femra dhe meshkuj të rinj nga Shqipëria, Kosova*, Maqedonia e Veriut dhe Serbia.

Manuali i trajnimit ka për qëllim përshtatjen me rrethanat lokale dhe vjen me një manual trajnimi shoqëruar për edukimin e bashkëmohatarëve. Ky manual u paraqet pjesëmarrësve aktivitete dhe ushtrime që ofrojnë një qasje krijuese, aktive ndaj të mësuarit. Ne besojmë se pjesëmarrësit do të përfitojnë më shumë nga ky manual, sepse aktivitetet janë përshtatur për t'iu përgjigjur nevojave dhe moshës së tyre në mënyrë krijuese dhe i afron tema të tilla të vështira me popullsinë e synuar dhe i inkurajon ata të eksplorojnë veten, qëndrimet e tyre, në mënyrë të sigurt dhe mënyrë të përshtatshme.

Ky manual është krijuar për t'u përdorur kryesisht në mjediset e arsimit joformal me grupe të rinjsh. I rrënjësor në perspektivën e të drejtave të njeriut mbi dhunën me bazë gjinore, manuali përdor edukimin për të drejtat e njeriut si një bazë për fuqizimin e individëve të rinj që të mësojnë rreth barazisë gjinore dhe të ndërmerren veprime kundër dhunës me bazë gjinore.

I krijuar për të trajtuar tema të ndryshme, ky manual përfshin aktivitete për të punuar në temat e mëposhtme: Gjinia dhe seksi; Rolet gjinore, stereotipet, paragjykimet, diskriminimi me bazë gjinore, dhuna me bazë gjinore (GBV), Llojet e dhunës me bazë gjinore dhe si të ndërmerren veprime për të luftuar GBV.

Ne besojmë se ky manual do të jetë i dobishëm për ju dhe do t'ju frymëzojë për kërkime të mëtejshme mbi këtë temë dhe do t'ju motivojë të konsultoni literaturë shtesë.

Ju urojmë punë të suksesshme.

Të gjitha termat e përdorura në gjininë mashkullore përfshijnë gjininë mashkullore dhe femërore të personave të cilëve u referohen, përveç nëse përcaktohet ndryshe.

Ky Manual është zhvilluar me mbështetjen e projektit rajonal "SMART Balkans – Shoqëria Civile për Shoqërinë e Përbashkët në Ballkanin Perëndimor" të zbatuar nga Centar za promociju civilnog društva (CPCD), Qendra për Kërkim dhe Politikëbërje (CRPM) dhe Instituti për Demokraci. dhe Ndërmjetësim (IDM) dhe i mbështetur financiarisht nga Ministria e Punëve të Jashtme Norvegjeze (NMFA). Përmbajtja e Manualit është përgjegjësi e vetme e zbatuesve të projektit dhe nuk pasqyron domosdoshmërisht pikëpamjet e Ministrisë së Punëve të Jashtme Norvegjeze (NMFA).

Këshilla për moderatorin/ët

Mirë se vini në "Aksioni për të drejtat e vajzave për barazi, paqe dhe siguri". Ky program synon të fuqizojë të rinjtë dhe punëtorët rinorë për të promovuar antidiskriminimin, ndërtimin e paqes, tolerancën, të drejtat e njeriut, të grave dhe vajzave për fuqizim dhe barazi, barazi gjinore dhe për të parandaluar GBV-në e bashkëmoshatarëve në nivele të ndryshme. Shpresojmë që ky manual t'u mundësojë atyre të kuptojnë stereotipet tradicionale etnike/kombëtare dhe me bazë gjinore, paragjykimet dhe diskriminimin që çojnë gjithashtu në GBV nga bashkëmoshatarët, si dhe t'u japë atyre mjete për ndërtimin e paqes dhe transformimin paqësor të konflikteve për t'i luftuar dhe parandaluar ato.

Ne do të kemi sukses nëse të rinjtë do të inkurajohen të përmbushin potencialin e tyre dhe të veprojnë si agjentë të ndryshimit brenda komuniteteve të tyre. Shpresojmë që ky manual t'ju çojë gjithashtu në një udhëtim që ju duket stimulues dhe shpërblyes dhe që ju ndihmon të zhvilloheni si lehtësues.

Në këtë manual, ne përdorim termin "lehtësues(të)", i cili i referohet individit përgjegjës për përgatitjen, shpërndarjen dhe koordinimin e aktiviteteve për pjesëmarrësit. Një lehtësues shërben si udhërrëfyes, duke i ndihmuar individët në zbulimin e njohurive ekzistuese, duke i motivuar ata të zgjerojnë mësimin e tyre dhe duke i ndihmuar ata në eksplorimin e potencialit të tyre. Lehtësimi përfshin krijimin e një mjedisi ku njerëzit mund të mësojnë, eksperimentojnë, eksplorojnë dhe rriten. Ne dëshirojmë të nënvizojmë nevojën për një qasje demokratike dhe pjesëmarrëse në përpjekjet arsimore që lidhen me temat gjinore dhe të dhunës me bazë gjinore. Ne supozojmë se ju do të lehtësoni grupet e të rinjve, për shembull, në një klasë, klub të të rinjve, kurs trajnimi, kamp rinor ose seminar.

Cilët janë pjesëmarrësit e mundshëm në trajnim?

Aktivitetet manuale të trajnimit janë krijuar për të rinjtë e moshës 18+. Ne jemi përpjekur të krijojmë një burim që është po aq i rëndësishëm dhe i zbatueshëm për pjesëmarrësit me njohuri dhe përvojë të ndryshme. Gjatë trajnimit, moderatori duhet të ndjekë dinamikën e grupit dhe të jetë i vetëdijshëm për njohuritë paraprake të secilit pjesëmarrës dhe të sigurojë një mjedis në të cilin secili pjesëmarrës do të ndjehet i lirë të diskutojë hapur për çështje të ndryshme të rëndësishme nga ai/ajo. Lehtësuesi duhet t'i ftojë pjesëmarrësit në mirëkuptim dhe mbështetje të ndërsjellë, pavarësisht nga njohuritë e tyre paraprake. Ky trajnim u mundëson pjesëmarrësve të shohin me përvojë nivelin e tyre të tolerancës dhe respektit për të tjerët, i cili është baza për avokimin e barazisë.

Duke ofruar një atmosferë pozitive në grup, moderatori u dërgon një mesazh pjesëmarrësve se respektimi i të drejtave të të tjerëve, inkurajimi i tolerancës, mirëkuptimit dhe respektit, fillon me moderatorin dhe me të gjithë pjesëmarrësit në grup.

Ju, lehtësues

Ne dëshirojmë që ju të përfitoni nga pjesëmarrja juaj në këtë program po aq sa të rinjtë si pjesëmarrës në grupin tuaj. Shpresojmë që duke marrë pjesë në program, do të gjeni mënyra të reja për të zhvilluar kapacitetin tuaj si lehtësues. Prandaj, ne kemi zhvilluar një manual për edukimin dhe lehtësimin e

bashkëmoshatarëve për të shoqëruar këtë manual.

Sesionet në këtë manual karakterizohen nga një sërë metodash të të mësuarit aktiv. Aktivitetet në manual bazohen në aspektin edukativ dhe nuk kërkojnë përfshirje të aspektit të thellë emocional individual të pjesëmarrësve. Megjithatë, ky është një proces eksperimental dhe ndonjëherë është e mundur që disa nga pjesëmarrësit t'i përjetojnë ushtrimet më thellë. Nëse lehtësuesi vëren gjatë aktivitetit që jep se aktiviteti konkret ka prekur emocionalisht (personalisht) një pjesëmarrës/a, ai/ajo duhet të konsultohet me mentorin dhe personat përgjegjës për këtë program.

Për të realizuar me sukses aktivitetet, është e nevojshme të formohet një identitet i fortë grupor dhe të ndërtohet një atmosferë besimi, sigurie, përfshirjeje dhe pjesëmarrjeje. Pjesëmarrësit nuk do të flasin hapur për tema të ndjeshme ose nuk do të shprehin mendimet e tyre nëse nuk ndihen të sigurt brenda grupit të tyre.

Si lehtësues, është thelbësore të zgjidhni aktivitete që përputhen me njohuritë, aftësitë dhe ndërgjegjësimin si të vetes ashtu edhe të grupit tuaj, duke u përshtatur brenda kohës në dispozicion. Rishikoni çdo aktivitet të paktën dy herë, duke parashikuar reagime dhe komente të mundshme nga grupi me të cilin do të punoni. Sigurohuni që keni të gjitha materialet e nevojshme dhe verifikoni se ka hapësirë të mjaftueshme, veçanërisht nëse pjesëmarrësit do të përfshihen në detyrat e grupeve të vogla.

Pasqyrë e Manualit të Trajnimit

Manuali për barazinë gjinore dhe anti-diskriminimin është përgatitur për të përmbushur nevojat e Projektit Aksioni për të Drejtat e Vajzave për Barazi, Paqe dhe Siguri.

Në manual ka aktivitete trajnuese të destinuara për punë në grup me të rinjtë. Qëllimi i aktiviteteve trajnuese është të ndërtojë kapacitetet e të rinjve në mënyrë që të përmirësojnë njohuritë dhe aftësitë e tyre për të promovuar anti-diskriminimin, ndërtimin e paqes, tolerancën, të drejtat e njeriut, grave dhe vajzave për fuqizim dhe barazi, barazi gjinore dhe për të parandaluar GBV bashkëmoshatare në nivele të ndryshme.

Struktura e manualit:

Manuali përbëhet nga pesë kapituj:

1. Hyrje me termat dhe fjalët më të përdorura në manualin e trajnimit
2. Prezantimi dhe ndërtimi i themelit
3. Çështjet gjinore, rolet e burrave dhe grave në shoqëri dhe barazia gjinore
4. Diskriminimi dhe dhuna në bazë gjinore dhe lloje të ndryshme të dhunës me bazë gjinore
5. Veprimi social dhe mbështetja e komunitetit

Përmbajtja e kapitujve që mbulojnë temat e mëposhtme:

- Hyrje në çështjet gjinore, rolet e burrave dhe grave në një shoqëri, diskriminimi me bazë gjinore dhe masat mbrojtëse
- Njohja e stereotipeve me bazë gjinore, respektimi i dallimeve dhe promovimi i barazisë gjinore
- Dhuna me bazë gjinore, lloje të ndryshme të dhunës me bazë gjinore dhe pasojat e GBV
- Rritja e ndërgjegjësimit për rëndësinë e veprimit social dhe mbështetjen e komunitetit

Si ta përdorni këtë manual? Ky manual trajnimi është i ndarë në pesë kapituj. Kapitujt janë të ndarë në aktivitete. Çdo aktivitet përmban një pasqyrë të aktivitetit, materialet e nevojshme, kohëzgjatjen e parashikuar të aktivitetit dhe metodologjinë. Ju gjithashtu do të gjeni informacion shtesë për lehtësuesin nëse dhe kur është e nevojshme. Pas përshkrimit të detyrave, do të gjeni aneks të aktivitetit që përfshin materiale për aktivitetin konkret të nevojshëm për moderatorin ose për t'u shpërndarë pjesëmarrësve.

Çdo aktivitet është projektuar si një njësi e pavarur. Është gjithashtu e mundur të krijohet një aktivitet/ushtrim i ri duke kombinuar pjesë të paraqitura një herë në manual. Kohëzgjatja e aktivitetit varet nga numri i pjesëmarrësve dhe angazhimi i tyre, prandaj rekomandohet që koha të planifikohet me kujdes sipas karakteristikave të grupit të synuar me të cilin punohet. Kjo përfshin një vlerësim nga lehtësuesi nëse do të përdoren të gjithë elementët/hapat në një aktivitet të caktuar brenda kohës së caktuar ose për ta përshtatur atë me nevojat specifike të pjesëmarrësve.

Ambjenti i punës është që pjesëmarrësit të ulen në një rreth për të siguruar pjesëmarrje më të plotë të grupit në tërësi. Seksionet që përfshijnë punën në grupe të vogla më pas përfundojnë me ndarjen përsëri në rrethin e madh të të gjithë grupit.

Aktivitetet e parashikuara në këtë manual trajnimi i mundësojnë moderatorit të planifikojë dhe të kryejë një trajnim. Manuali fillon me ushtrime dhe diskutime rreth koncepteve bazë të barazisë gjinore dhe roleve me bazë gjinore në shoqëri. Ai vazhdon me informacion të detajuar për diskriminimin me bazë gjinore, termin “dhunë me bazë gjinore”, lloje të ndryshme të dhunës me bazë gjinore dhe pasojat e mundshme të saj. Manuali përmbyllet me parime që do t'i çojnë pjesëmarrësit në një kuptim të qartë të rëndësisë së parandalimit dhe aftësisë për të zhvilluar veprime efektive parandaluese sociale brenda komuniteteve të tyre.

Konsideroni udhëzimet e aktivitetit si udhëzime fleksibël dhe jo rregulla strikte. Lehtësuesit duhet të përshtatin materialin për t'iu përshtatur nevojave dhe kontekstit specifik të grupit të tyre, duke përfshirë çështjet përkatëse dhe duke marrë parasysh përvojën dhe aftësitë e tyre. Kuptoni se nuk është e mundur të krijoni aktivitete që përputhen në mënyrë të përsosur me çdo mjedis. Prandaj, lehtësuesit inkurajohen të modifikojnë aktivitetet duke ruajtur objektivat dhe dinamikën themelore.

Në të njëjtën kohë, për shkak se çdo ndërmjetës është i ndryshëm, manuali është gjithashtu fleksibël. Është fleksibël në mënyrën se si mund ta përdorni aktivitetin. Ju do të kuptoni lehtësisht se cilat seanca nevojiten në çdo trajnim dhe cilat mund të kaloni në varësi të pjesëmarrësve dhe pritjeve të tyre. Është

fleksibël sepse ju mund t'i përshtatni aktivitetet bazuar në përvojën tuaj të lehtësimit dhe aftësitë dhe njohuritë e grupit tuaj të pjesëmarrësve. Është fleksibël sepse çdo aktivitet është krijuar për të udhëhequr hapat tuaj në zbatimin e sesionit, duke ju dhënë në të njëjtën kohë lirinë për të improvizuar nëse ndiheni rehat dhe të sigurt!

Në kapitujt e mëposhtëm, aktivitetet e listuara ofrojnë një pasqyrë të shkurtër të objektivave të ushtrimit për një temë specifike. Për çdo ushtrim paraqitet një përshkrim i detajuar dhe informacion shoqërues: lloji i ushtrimit, kohëzgjatja mesatare e ushtrimit dhe materialet e nevojshme për kryerjen e ushtrimit. Ju lutemi vini re se kohëzgjatja mesatare e përmendur e ushtrimit nuk është plotësisht e saktë. Ushtrimet në përgjithësi mund të kryhen brenda kornizës kohore të caktuar, por koha e kërkuar varet edhe nga përbërja e grupit dhe sa aktiv dhe llafazan është grupi. Disa grupe mund të kenë nevojë për pak më shumë kohë.

Prezantimi i aktiviteteve në manualin e trajnimit

Çdo aktivitet paraqitet në formatin e mëposhtëm:

- ✓ **Vështrim i përgjithshëm:** Ky seksion ofron informacion të shkurtër për llojin e aktivitetit dhe temat e trajtuara, duke theksuar çdo theks specifik tematik.
- ✓ **Qëllimet:** Këto përshkruajnë rezultatet e synuara të të nxëniet për pjesëmarrësit, duke përfshirë njohuritë, aftësitë, qëndrimet dhe vlerat e synuara nga aktiviteti.
- ✓ **Koha:** Kjo tregon kohën e parashikuar të nevojshme për të përfunduar të gjithë aktivitetin, duke përfshirë çdo diskutim para ose pas aktivitetit.
- ✓ **Materialet:** Kjo është një listë e materialeve të nevojshme për të zhvilluar aktivitetin.
- ✓ **Përgatitja:** Kjo mbulon detyrat dhe çështjet që moderatori duhet të trajtojë ose të organizojë përpara fillimit të aktivitetit. Materialet për t'u përgatitur paraprakisht, veprimet që duhen ndërmarrë nga moderatori ose pjesëmarrësit, gjithçka që nevojitet për të ecur mirë aktiviteti.
- ✓ **Udhëzime:** Ky seksion ofron një sërë udhëzimesh se si të kryhet në mënyrë efektive aktiviteti.
- ✓ **Pikat kyçe për diskutim:** Këtu mund të gjeni pyetje të sugjeruara për të ndihmuar lehtësuesin në kryerjen e procesit të informimit dhe vlerësimin e ndikimit të aktivitetit.
- ✓ **Shënime për Facilitatorët:** Ky seksion ofron udhëzime të vlefshme, duke theksuar konsideratat për informimin, metodat alternative për kryerjen e aktivitetit, informacione shtesë të sfondit të lidhura me detyrën dhe udhëzime për burime të mëtejshme.
- ✓ **Shtojca e aktivitetit:** Kjo pjesë përfshin materiale mbështetëse për zbatimin e aktivitetit si kartat e roleve, faqet e veprimeve, materialet për lexim në sfond, kartat e diskutimit, ose çdo material tjetër të destinuar për t'u shpërndarë pjesëmarrësve gjatë aktivitetit.

KAPITULLI NJE
PËRKUFIZIMET E TERMAVE DHE FJALËVE MË TË PËRDORUR
në manualin e trajnimit

Çështja e barazisë gjinore shkon përtej përmirësimit të pozitës së vajzave dhe grave. Në thelb, tema e barazisë gjinore është një çështje e të drejtave universale të njeriut dhe është një kërkesë themelore për arritjen e drejtësisë sociale, nxitjen e demokracisë, arritjen e harmonisë dhe barazisë sociale, sigurimin e prosperitetit ekonomik, avancimin e zhvillimit shoqëror dhe përmirësimin e marrëdhënieve shoqërore. Në shumë dokumente ndërkombëtare dhe kombëtare, çështja e barazisë gjinore u njoh si një nga çështjet kryesore të zhvillimit. Megjithatë, përkundër vullnetit politik dhe fokusimit në përmbushjen e detyrimeve të marra në fushën e arritjes së barazisë gjinore, janë bërë vetëm përparime modeste në raport me qëllimet e përcaktuara.

Barazia gjinore nënkupton një pozicion, trajtim dhe mundësi të barabartë për gratë dhe burrat në arritjen e të drejtave të njeriut në aspekte të ndryshme të jetës publike dhe private. Në thelb, ai bazohet në parimin e pranuar përgjithësisht të ndalimit të diskriminimit, duke e bërë atë “një lloj të veçantë mbrojtjeje dhe ruajtjeje të parimit të barazisë.

Barazia gjinore ka implikime për pothuajse të gjitha pjesët e ndërveprimit social dhe politikave publike, duke përfshirë fusha të tilla si politika rinore dhe puna rinore. Çdo person ndikohet drejtpërdrejt dhe individualisht nga çështjet që kanë të bëjnë me (pa)barazinë gjinore, diskriminimin me bazë gjinore dhe dhunën me bazë gjinore.

Për të kuptuar konceptin e barazisë gjinore, fillimisht është e nevojshme të përkufizohen termat bazë: seksi dhe gjinia, rolet gjinore, barazia gjinore, diskriminimi në bazë gjinore, gjuha e ndjeshme gjinore, dhuna me bazë gjinore dhe llojet e gjinisë. dhunës.

Prandaj, në këtë kapitull do të gjeni përkufizime për disa terma domethënës që lidhen me barazinë gjinore, të cilat janë më të përdorurat në këtë manual trajnimi.

SEKSI DHE GJINIA

Një numër përkufizimesh janë paraqitur nga organizata të ndryshme. Për shembull, Gratë e Kombeve të Bashkuara (UN Women) ka përdorur një përkufizim të seksit si "karakteristikat fizike dhe biologjike që dallojnë meshkujt dhe femrat" dhe një përkufizim i gjinisë i referohet "roleve, sjelljeve, aktiviteteve dhetributeve që një shoqëria në një kohë të caktuar e konsideron të përshtatshme për burrat dhe gratë

¹ Fjalorth i barazisë gjinore; Qendra e Trajnimit të OKB-së për Gratë; Në dispozicion në:

<https://trainingcentre.unwomen.org/mod/glossary/view.php?id=36&mode=letter&hook=G&sortkey=&sortorder=>

...Këto attribute, mundësi dhe marrëdhënie janë të ndërtuara në mënyrë shoqërore dhe mësohen nëpërmjet proceseve të socializimit. Ato janë specifike për kontekstin/kohën dhe të ndryshueshme. Gjinia përcakton se çfarë pritet, lejohet dhe vlerësohet nga një grua ose një burrë në një kontekst të caktuar. Në shumicën e shoqërive ka dallime dhe pabarazi midis grave dhe burrave në përgjegjësitë e caktuara, aktivitetet e ndërmarra, aksesin dhe kontrollin mbi burimet, si dhe mundësitë e vendimmarrjes. Gjinia është pjesë e kontekstit më të gjerë socio-kulturor, siç janë kritere të tjera të rëndësishme për analizën socio-kulturore, duke përfshirë klasën, racën, nivelin e varfërisë, grupin etnik, orientimin seksual, moshën, etj. ²

Organizata Botërore e Shëndetësisë (OBSh) jep përkufizimet e mëposhtme:³

- Seksi' i referohet karakteristikave biologjike dhe fiziologjike që përcaktojnë burrat dhe gratë.
- 'Gjinia' i referohet roleve, sjelljeve, aktiviteteve dhe attributeve të ndërtuara shoqërisht që shoqëria i konsideron të përshtatshme për burrat dhe gratë.

Për ta thënë ndryshe: 'mashkull' dhe 'femër' janë kategori gjinore, ndërsa 'mashkullore' dhe 'femërore' janë kategori gjinore.

Është e dobishme t'u kërkohet disa pjesëmarrësve të përkthejnë "seksin" dhe "gjininë" në gjuhët lokale. Përpiquni ta bëni grupin të pranojë të përdorë këto përkufizime të përkthyer kur flasim për gjininë.

ROLET GJINORE

Rolet gjinore i referohen roleve sociale, të cilat janë një grup pritshmëri që një komunitet i caktuar ka në lidhje me mashkullin dhe femrën. Ata mësohen përmes procesit të socializimit dhe ndërveprimit me të tjerët.

Rolet gjinore janë të lidhura ngushtë me stereotipet dhe paragjykimet që ekzistojnë në shoqëri, duke formuar modele të sjelljes që konsiderohen të pranueshme për gratë nga njëra anë dhe për burrat nga ana tjetër. Rolet gjinore pasqyrojnë "kushtet e prodhimit, riprodhimit, sistemeve kulturore, fetare dhe ideologjike" që dominojnë në një shoqëri specifike. Si të tilla, duke qenë të kushtëzuara nga shoqëria, rolet gjinore janë të ndryshueshme. Ato nuk janë të qëndrueshme në periudha të ndryshme kohore brenda së njëjtës shoqëri dhe gjithashtu ndryshojnë midis kulturave, grupeve etnike dhe klasave shoqërore.

BARAZIA GJINORE

Sipas Këshillit të Evropës, barazia gjinore do të thotë:

² Gender equality glossary; UN Women Training Centre; Available at:

<https://trainingcentre.unwomen.org/mod/glossary/view.php?id=36&mode=letter&hook=G&sortkey=&sortorder=>

³ <http://www.who.int/gender/whatisgender>

“Një dukshmëri, fuqizim dhe pjesëmarrje e barabartë e të dy gjinive në të gjitha sferat e jetës publike dhe private. Barazia gjinore është e kundërta e pabarazisë gjinore, jo e dallimit gjinor dhe synon të promovojë pjesëmarrjen e plotë të grave dhe burrave në shoqëri. Do të thotë të pranosh dhe vlerësosh në mënyrë të barabartë dallimet midis grave dhe burrave dhe roleve të ndryshme që ata luajnë në shoqëri. Barazia gjinore përfshin të drejtën për të qenë ndryshe. Kjo do të thotë të merren parasysh dallimet ekzistuese midis grave dhe burrave, të cilat lidhen me klasën, opinionin politik, fenë, përkatësinë etnike, racën ose orientimin seksual. Barazia gjinore do të thotë të diskutosh se si është e mundur të shkohet më tej, të ndryshohen strukturat në shoqëri që kontribuojnë në ruajtjen e marrëdhënieve të pabarabarta të pushtetit midis grave dhe burrave dhe për të arritur një ekuilibër më të mirë në vlerat dhe prioritetet e ndryshme femërore dhe mashkullore.”⁴

Me një fjali, barazia gjinore nënkupton mundësi të barabarta dhe përfaqësim të barabartë të burrave dhe grave në të gjitha sferat e jetës private dhe publike.

DISKRIMINIMI NË BAZË GJINORE

Sipas nenit 1 të Konventës së OKB-së për Eliminimin e të gjitha Formave të Diskriminimit Kundër Grave (CEDAW), termi "*diskriminim ndaj grave*" do të thotë *çdo dallim, përjashtim ose kufizim i bërë në bazë të seksit që ka efektin ose qëllimin. të cenimit ose anulimit të njohjes, gëzimit ose ushtrimit nga gratë, pavarësisht nga statusi i tyre martesor, mbi bazën e barazisë së burrave dhe grave, të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut në fushën politike, ekonomike, sociale, kulturore, civile ose në çdo fushë tjetër.*⁵

“Diskriminimi ndaj grave dhe vajzave nënkupton trajtim të ndryshëm nga burrat dhe djemtë që i pengon ata të gëzojnë të drejtat e tyre njerëzore. CEDAW shpjegon se diskriminimi mund të ndodhë në të gjitha fushat e jetës publike dhe private, duke përfshirë fushat politike, ekonomike, civile, sociale dhe kulturore. Një shembull i "diskriminimit të drejtpërdrejtë" është kur ligjet e një vendi nuk i lejojnë gratë të votojnë, të shkojnë në shkollë ose të kenë pronë. Një shembull i "diskriminimit indirekt" është kur një punë, si p.sh. oficeri i policisë, ka kriteret minimale të gjatësisë dhe/ose peshës që shumë gra mund të mos jenë në gjendje t'i përmbushin. "Barazia thelbësore" ose "barazia e rezultateve" nuk mund të arrihet kur ekziston diskriminimi i drejtpërdrejtë ose i tërthortë”.

Të rinjtë dhe të rinjtë mund të kontribuojnë në barazinë gjinore duke mësuar për të drejtat e grave dhe vajzave, duke qenë të vetëdijshme për stereotipet që kontribuojnë në trajtimin e pabarabartë të grave dhe vajzave dhe duke trajtuar diskriminimin në të gjitha format e tij dhe duke promovuar barazinë, përfshirjen dhe respektin.

⁴Council of Europe, Gender Equality Glossary, December 2015; Available at: <https://rm.coe.int/16805a1cb6>

⁵UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), Available at: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-women>

⁶Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW) for youth; UN Women; Available at: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2016/CEDAW-for-Youth.pdf>

DHUNA NË BAZË GJINORE

Ekzistojnë disa përkufizime për dhunën me bazë gjinore:

Dhuna me bazë gjinore është 'një term ombrellë për çdo veprim të dëmshëm që kryhet kundër vullnetit të një personi dhe që bazohet në dallimet shoqërore (d.m.th. gjinore) midis meshkujve dhe meshkujve dhe femrat. Ai përfshin akte që shkaktojnë dëme ose vuajtje fizike, seksuale ose mendore, kërcënime për akte të tilla, shtrëngim dhe privime të tjera të lirisë. Këto akte mund të ndodhin publikisht ose privatisht”.

“Dhuna me bazë gjinore i referohet çdo lloj dëmtimi që kryhet ndaj një personi ose grupi njerëzish për shkak të seksit të tyre faktik ose të perceptuar, gjinisë, orientimit seksual dhe/ose identitetit gjinor”.

Deklarata e OKB-së për Eliminimin e Dhunës kundër Grave e vitit 1993, në nenin 1 të saj, e përkufizon termin 'dhunë ndaj grave' si: “Çdo akt i dhunës me bazë gjinore që rezulton ose ka të ngjarë të rezultojë në fizike, seksuale ose dëmtimi ose vuajtja psikologjike ndaj grave, duke përfshirë kërcënimet për akte të tilla, forcën ose privimin arbitrar të lirisë, qoftë në jetën publike ose private”.

Dhuna me bazë gjinore përfshin përshtatime të tjera të dhunës, por ajo është përshtatur në terma më të gjerë me kuptimin se shkaqet dhe zgjidhjet e dhunës janë njëkohësisht personale, politike, ekonomike dhe sociale, institucionale dhe ndërpersonale.

Edhe pse jo ekskluzive për gratë dhe vajzat, GBV kryesisht i prek ato në të gjitha kulturat. “Viktimitë” është çdo person fizik i cili është i ekspozuar ndaj sjelljeve të listuara më sipër. Termi "gratë" përfshin edhe vajzat nën moshën tetëmbëdhjetë vjeç.

LLOJET E DHUNËS SË BAZË GJINORE

Dhuna me bazë gjinore mund të marrë shumë forma, duke përfshirë (por pa u kufizuar në):

Dhuna fizike me bazë gjinore - Çdo veprim që shkakton lëndim fizik si rezultat i forcës fizike të paligjshme.

“Dhuna fizike përfshin rrahjen, djegien, shkelmimin, grushtimin, kafshimin, gjymtimin ose vrasjen, përdorimin e objekteve ose armëve, ose këputjen e flokëve. Disa klasifikime përfshijnë gjithashtu trafikimin dhe skllavërinë në kategorinë e dhunës fizike, sepse shtrëngimi fillestar shpesh përjetohet dhe të rinjtë dhe të rinjtë e përfshirë përfundojnë duke u bërë viktime të dhunës së mëtejshme si rezultat i skllavërisë së tyre.

” **Format psikologjike dhe emocionale të GBV** - Çdo veprim që shkakton dëm psikologjik te një individ. Dhuna psikologjike mund të marrë formën, për shembull, të shtrëngimit, shpifjes, fyerjes verbale ose ngacmimit.

⁷Gender Matters Manual on addressing gender-based violence affecting young people, Council of Europe, 2019; Available at:

<https://rm.coe.int/gender-matters-a-manual-on-addressing-gender-based-violence-affecting-/16809e1c34>

⁸https://www.ippf.org/sites/default/files/ippf_ccg_chapter_10_sgbv.pdf

⁹European Institute for Gender Equality, <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence/forms-of-violence>

¹⁰<https://www.unescwa.org/sd-glossary/socio-economic-violence>

“Të gjitha format e dhunës kanë një aspekt psikologjik, pasi qëllimi kryesor i të qenit i dhunshëm apo abuziv është të cenohet integriteti dhe dinjteti i një personi tjetër. Përveç kësaj, ekzistojnë forma të caktuara të dhunës që ndodhin duke përdorur metoda të cilat nuk mund të vendosen në kategori të tjera dhe për të cilat mund të thuhet se e arrijnë dhunën psikologjike në një formë 'të pastër'. Kjo përfshin izolimin ose izolimin, fshehjen e informacionit, dezinformimin dhe sjelljen kërcënuese”.

Dhuna seksuale dhe me bazë gjinore i referohet çdo akti të dëmshëm që kryhet kundër vullnetit të një personi dhe bazohet në normat gjinore dhe marrëdhëniet e pabarabarta të pushtetit. Dhuna ekonomike - Çdo veprim ose sjellje që shkakton dëm ekonomik për një individ.

Dhuna ekonomike mund të marrë formën e, për shembull, dëmtimit të pronës, kufizimit të aksesit në burimet financiare, arsimit ose tregut të punës, ose mospërputhjes me përgjegjësitë ekonomike, si ushqimi.

“Dhuna socio-ekonomike është edhe shkak dhe pasojë e marrëdhënieve dominuese të pushtetit gjinor në shoqëri. Disa nga format më tipike të dhunës socio-ekonomike përfshijnë heqjen e të ardhurave të viktimës, moslejimin e saj që të ketë të ardhura të veçanta (statusi i detyruar 'shtëpiake', puna në biznesin familjar pa rrogë) ose e bën të papërshtatshme për punë nëpërmjet abuzimi fizik i synuar. Në sferën publike kjo mund të përfshijë mohimin e aksesit në arsim ose (në mënyrë të barabartë) punën e paguar (kryesisht për gratë), mohimin e aksesit në shërbime, përjashtimin nga disa punë, mohimin e gëzimit dhe ushtrimit të veprimtarisë civile, kulturore, sociale ose politike. të drejtat.”

FORMA SPECIFIKE TË DHUNËS SË BAZË GJINORE

Dhuna ndaj vajzave përfshin dhunën seksuale, martesën e fëmijëve, ngacmimin seksual, gjymtimin e organeve gjenitale femërore, dhunën nga partneri intim, trafikimin, shfrytëzimin seksual dhe abuzimin. Ndikimet janë të rëndësishme si në planin afatshkurtër ashtu edhe në atë afatgjatë dhe mund të përfshijnë lëndime të rënda fizike, infeksione seksualisht të transmetueshme si HIV/AIDS, shtatzëni të detyruara dhe të padëshiruara dhe rrezik më të madh të vdekshmërisë së nënës .

Djemtë janë gjithashtu viktimat e trafikimit dhe gjinisë bazuar në dhunën dhe shfrytëzimin seksual, por për shkak të stigmatizimit, shifrat vazhdojnë të jenë shumë të nënraportuara. Ndërsa shfrytëzimi dhe

dhuna mund t'i ndodhë kujtdo, normat e dëmshme shoqërore dhe çekuilibri i pushtetit me bazë gjinore i bëjnë gratë dhe vajzat e reja veçanërisht të cenueshme. Gratë e reja zakonisht kanë frikë të raportojnë GBV dhe zakonisht nuk besohen, injorohen ose fajësohen dhe turpërohen nga familjet dhe komunitetet e tyre kur e bëjnë këtë.

Martesa e fëmijëve është bashkim formal ose jozyrtar para moshës 18 vjeç. Është një shkelje e të drejtave të njeriut të fëmijëve dhe një formë e dhunës me bazë gjinore që u grabit fëmijëve fëmijërinë. Martesa e fëmijëve gjithashtu pengon edukimin e tyre dhe nxit cenueshmërinë ndaj dhunës, diskriminimit dhe abuzimit.

Martesa e detyruar “është një martesë në të cilën njëra dhe/ose të dyja palët nuk kanë shprehur personalisht pëlqimin e tyre të plotë dhe të lirë për bashkimin. Martesa e fëmijëve konsiderohet të jetë një formë e martesës së detyruar, duke qenë se njëra dhe/ose të dyja palët nuk kanë shprehur pëlqimin e plotë, të lirë dhe të informuar. Është e njohur gjerësisht se martesat e fëmijëve është një shkelje e të drejtave të fëmijëve dhe ka disa efekte të dëmshme në jetën e fëmijëve (kryesisht vajzave), duke përfshirë shtatzënitë e hershme dhe të shpeshta, rreziqet më të larta të vdekshmërisë dhe sëmundshmërisë së nënave, vendimmarrjen e kufizuar në çështjet familjare dhe braktisja e shkollës.”

o Rreth 40 milionë vajza të moshës 15-19 vjeç janë aktualisht të martuara ose në një bashkim në mbarë botën.

o Çdo vit, rreth 12 milionë vajza të tjera do të martohen para se të mbushin moshën 18 vjeç – dhe prej tyre, 4 milionë janë nën moshën 15 vjeç. rritje të raportuara në të gjitha llojet e dhunës me bazë gjinore për shkak të pandemisë COVID-19.

o Deri në vitin 2030, vlerësohet se 150 milionë vajza do të humbasin fëmijërinë e tyre për shkak të martesës së fëmijëve.

Burimi: <https://www.savethechildren.org/us/charity-stories/child-marriage-a-violation-of-child-rights>

Gjymtimi gjenital femëror (FGM) i referohet të gjitha procedurave që përfshijnë heqjen e pjeshme ose totale të organeve gjenitale të jashtme femërore ose lëndime të tjera të organeve gjenitale femërore për arsye jo mjekësore. Më së shpeshti kryhet tek vajzat e reja midis foshnjërisë dhe moshës 15 vjeç. Në çdo formë në të cilën praktikohet, FGM është shkelje e të drejtave themelore të njeriut të vajzave dhe grave, duke përfshirë të drejtat e tyre për shëndet, siguri dhe dinjitet.

o Rreth 200 milionë vajza dhe gra në mbarë botën kanë pësuar një formë të gjymtimit gjenital femëror (FGM) – shumë para moshës 15 vjeç. Pavarësisht se është e njohur ndërkombëtarisht si shkelje e të drejtave të njeriut, FGM vazhdon për arsye të ndryshme. Pavarësisht se ku dhe si kryhet, FGM shkakton

dëme ekstreme fizike dhe psikologjike.

Burimi : <https://www.unicef.org/stories/what-you-need-know-about-female-genital-mutilation>

Trafikimi i qenieve njerëzore/fëmijë

“Trafikimi i qenieve njerëzore është një krim global që tregton njerëz dhe i shfrytëzon ata për përfitime. Abuzimi fizik dhe seksual, shantazi, manipulimi emocional dhe heqja e dokumenteve zyrtare përdoren nga trafikantët për të kontrolluar viktimat e tyre. Shfrytëzimi mund të bëhet në vendin e origjinës së viktimës, gjatë migrimit ose në një vend të huaj. Trafikimi i qenieve njerëzore ka shumë forma. Ndërsa burra, gra dhe fëmijë të të gjitha moshave dhe të të gjitha formave mund të bëhen viktimat të këtij krimi, gratë janë objektivi kryesor dhe vajzat kryesisht trafikohen për shfrytëzim seksual”. Trafikimi i qenieve njerëzore/fëmijë mund të përfshijë punën e detyruar, robërinë shtëpiake, trafikimin e organeve, skllavërinë e borxhit, rekrutimin e fëmijëve si ushtarë fëmijë dhe/ose trafikun seksual dhe prostitucionin e detyruar.

o Të dy vajzat dhe djemtë janë të cenueshëm ndaj trafikimit të fëmijëve. Megjithatë, vajzat janë në shënjestër në mënyrë disproporcionale dhe duhet të përballen me efektet e përjetshme të pabarazisë gjinore dhe dhunës me bazë gjinore.

o Shpesh, vajzat anembanë botës detyrohen të braktisin shkollën ose u mohohet aksesin në mundësitë për të gjeneruar të ardhura. Ky përjashtim social që rezulton mund t'i bllokojë vajzat në një cikël varfërie ekstreme, si dhe në rritjen e cenueshmërisë ndaj trafikimit dhe shfrytëzimit

o Vajzat kanë 2 herë më shumë gjasa të raportohen si viktimat e trafikimit o Vajzat përdoren të trafikohen për martesat të detyruara dhe skllavëri seksuale o 120 milionë vajza përjetojnë shfrytëzimin seksual në mbarë botën

Burimi:

<https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/faqs/types-of-violence>

<https://www.savethechildren.org/us/charity-stories/child-trafficking-awareness>

Dhuna nga partneri intim

“Dhuna nga partneri intim i referohet sjelljes nga një partner intim ose ish-partner që shkakton dëm fizik, seksual ose psikologjik, duke përfshirë agresionin fizik, detyrimin seksual, abuzimin psikologjik dhe sjelljet kontrolluese. Kjo është një nga format më të zakonshme të dhunës së përjetuar nga gratë në

mbarë botën. Dhuna nga partneri intim është një nga manifestimet e dhunës në familje. Dhuna në familje është dhuna që ndodh brenda sferës private, familjare, përgjithësisht ndërmjet individëve që kanë lidhje gjaku ose intimiteti. Dhuna në familje nuk kufizohet vetëm tek gratë, për shembull, ajo përfshin gjithashtu abuzimin e fëmijëve dhe të moshuarve në sferën e familjes.”

Në nivel global, rreth 1 në 5 vajza adoleshente kanë përjetuar kohët e fundit dhunë nga partneri intim

Burimi: <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/faqs/types-of-violence>

SHKAQET RRËNJË TË DHUNËS SË BAZË GJINORE

Ka një sërë shkaqesh për DHBGJ, disa prej tyre janë:

- Pabarazia gjinore, stereotipet gjinore dhe kulturat patriarkale (marrëdhëniet e pabarabarta të pushtetit midis grave dhe burrave)
- Konfliktet, krizat dhe zhvendosja
- Varfëria dhe sfida të tjera ekonomike
- Mungesa e mbrojtjes ligjore

Ka qasje të ndryshme teorike (të drejtat e njeriut, zhvillimi dhe gjinia). Integrimi i të gjitha këndvështrimeve në një qasje holistike është thelbësor për të kuptuar në mënyrë adekuate shkaqet e dhunës me bazë gjinore dhe për të ecur në mënyrë efektive drejt eliminimit të saj.

DOKUMENTET NDËRKOMBËTARE DHE RAJONALE RELEVANTE PËR ÇËSHTJET GJINORE

Ekzistojnë disa instrumente të rëndësishme ndërkombëtare dhe rajonale si konventat, deklaratat dhe platformat që përcaktojnë gjininë, diskriminimin gjinor, dhunën me bazë gjinore, përvijojnë format e ndryshme të dhunës së tillë dhe ofrojnë masa mbrojtëse.

- Konventa e Kombeve të Bashkuara për eliminimin e të gjitha formave të diskriminimit kundër grave (1979) është një nga dokumentet më të rëndësishme për arritjen e barazisë aktuale midis burrave dhe grave, duke shërbyer si bazë për eliminimin e dhunës me bazë gjinore.
- Deklarata e Kombeve të Bashkuara për Eliminimin e Dhunës kundër Grave (1993) është instrumenti i parë ndërkombëtar që trajton në mënyrë specifike dhe eksplicite çështjen e dhunës ndaj grave.

- Deklarata e Pekinit dhe Platforma për Veprim (1995) është një plan universal për fuqizimin e grave dhe parandalimin dhe eliminimin e dhunës ndaj grave.
- Konventa e Këshillit të Evropës për Parandalimin dhe Luftimin e Dhunës ndaj Grave dhe Dhunës në Familje, e njohur si Konventa e Stambollit (2011), dhe shumë të tjera.

KAPITULLI II

Hyrja dhe ndertimi i fondacionit

Përpara fillimit të trajnimit, pjesmarrësit duhet të relaksohen, të ndihen rehat, të mësojnë më shumë për njëri-tjetrin dhe të mësojnë edhe emrat e njëri-tjetrit. Lehtësuesi I grupit duhet të shpjegojë që në këtë trajnim do të mësojnë duke realizuar ushtrime dhe aktivitete dhe të praktikojnë sesione praktike-mësuese në vend që vetëm të dëgjojnë leksione. Nëse po punoni me pjesmarrës që e njohin njëri-tjetrin mund ti bësh skip lojrave të hyrjes dhe të mësimit të emrave.

Qëllimet e aktiviteteve të këtij kapitulli janëThe goals of the activities outlined in this chapter are:

- Krijimi i një atmosphere positive për të inkurajuar pjesmarrjen active në trajnim.
- Krijimi I një ambjenti të sigurt për pjesmarrësiit që të shprehin lirshëm mendimet e tyre, besimet, eksperiencat personale dhe emocionet.
- Sqarimi i qëllimeve, objektivave dhe detajeve logjistike.
- Lidhja e përmbajtjes së trajnimit me nevojat specifike të pjesëmarrësve.

Aktivitete hyrëse

Hyrje:

Aktiviteti prezantues synon të lehtësojë prezantimet e ndërsjella, të familjarizojë pjesëmarrësit me qëllimet e trajnimit dhe të promovojë ndërtimin e ekipit përmes aktiviteteve të tilla si lojërat me emra, përcaktimi i pritshmërive dhe vendosja e rregullave bazë për të krijuar një mjedis mësimor pozitiv dhe gjithëpërfshirës.

Aims:

- Aktiviteti I prezantimit të pjesëmarrësve dhe I trajnerëve
- Familjarizimi me trajnimin dhe qëllimet e tij
- Krijimi I skuadrës

Kohëzgjatja 90 minuta (në varësi të numrit të pjesëmarrësve)

Udhëzime:

Sugjerimi I agjendës për aktivitetet hyrëse:

- Prezantimi
- Prezantimi në çift
- Rregullat
- Pritshmëritë, shpresat dhe frikërat

PREZANTIMI

Qëllimi:

- Për t'i mirëpritur shpejt pjesëmarrësit, falënderojini dhe jepini një ide për natyrën e trajnimit të bazuar në aktivitet.

Kohëzgjatja: 20 minuta

Materialet: nuk nevojitet asnjë material

Udhëzime:

- Filloni trajnimin duke prezantuar lehtësuesit. Lëri pjesëmarrësit të thonë disa fjalë për veten e tyre.
- Pjesëmarrësit ka të ngjarë të jenë nervozë dhe të shqetësuar për natyrën dhe përmbajtjen e trajnimit. Ata ndoshta do të kenë shumë pyetje. Sigurojini ata se ndërsa punojnë gjatë ditës, shumë prej këtyre pyetjeve do të marrin përgjigje.
- Falënderoni personat që erdhën dhe shpjegoni se ne i shohim të rinjtë si në qendër të programit dhe e kuptojmë se ata janë agjentë të ndryshimeve.
- Më pas, moderatori do të prezantojë objektivat e trajnimit: të kuptuarit e barazisë gjinore, roleve gjinore, diskriminimit me bazë gjinore, manifestimeve të ndryshme të diskriminimit dhe dhunës me bazë gjinore dhe eksplorimin e strategjive për parandalimin e shfaqjes së tij.
- Theksoni se objektivi i trajnimit nuk është të drejtojë pjesëmarrësit drejt një mentaliteti të caktuar. Lehtësuesit nuk synojnë të përshkruajnë atë që konsiderohet e drejtë ose e gabuar. Në vend të kësaj, qëllimi është të udhëzojë pjesëmarrësit në eksplorimin e temave që lidhen me gjininë, barazinë gjinore dhe rëndësinë e mbështetjes së komunitetit.
- Më pas, moderatori do të prezantojë temat dhe agjendën e propozuar.

PREZANTIMI NË ÇIFT

Qëllimi:

- Për t'i ndihmuar pjesëmarrësit të mësojnë më shumë për njëri-tjetrin, për të krijuar një atmosferë mikpritëse dhe për t'i bërë ata të flasin me të gjithë grupin.

- **Koha:** 30-40 minuta (në varësi të numrit të pjesëmarrësve)
- **Materialet:** nuk nevojiten materiale

Udhëzime:

- Pjesëmarrësit ulen në një rreth.
- Vendosini ato në çifte me 'A' dhe 'B'.

- • Jepuni atyre dy ose tre minuta për të intervistuar partnerët e tyre. Ata duhet të zbulojnë emrin e partnerit të tyre dhe një gjë të mirë që i ka ndodhur së fundmi.

RREGULLAT

Qëllimet:

- Të fuqizojë pjesëmarrësit përmes përcaktimit të udhëzimeve për zhvillimin e trajnimit. Për të nxitur ndjenjën e pjesëmarrjes së barabartë në trajnim.

Koha: 15 minuta

Materialet: letër dhe shënues

Udhëzime:

- Duhet të biem dakord për disa rregulla që do të ndjekim gjatë trajnimit. Rregullat duhet të shkruhen në tabelë/flip chart. Pjesëmarrësit pritët të sugjerojnë rregullat e tyre.
- Filloni duke kërkuar nga pjesëmarrësit të ulen në një rreth.
- Kërkojuni atyre të sugjerojnë rregulla që rregullojnë sjelljen dhe respektimin e kohës për trajnimin. Ata shpesh do të fillojnë duke menduar për rregulla për të qeverisur sjelljen e tyre. Nëse nuk i ofrojnë, mund të sugjeroni udhëzime në lidhje me mbajtjen e kohës, vrazhdësinë, agresivitetin, pirjen e duhanit, përdorimin e celularëve. Mundohuni të mos vendosni fjalë që nuk i kanë thënë në gojën e tyre.
- Disa nga rregullat mund të jenë: Fikni celularët; Respektoni kohën - filloni në kohë, përfundoni në kohë; Jini të respektueshëm ndaj pjesëmarrësve të tjerë dhe lehtësuesve; Flisni një nga një; Ruajtja e konfidencialitetit;
- Nxitini ata të sugjerojnë udhëzime që rregullojnë sjelljen tuaj dhe të lehtësuesve të tjerë. Pjesëmarrësit duhet të ndjejnë që në fillim se ëorkshopi do të bazohet në dialogun ndërmjet të barabartëve.
- Ndërsa pjesëmarrësit bëjnë sugjerime, pyeteni grupin fillimisht nëse janë dakord me idenë dhe më pas nëse pajtohen me formulimin. Disa njerëz mendojnë se kjo ndihmon për të krijuar një atmosferë më të mirë nëse rregullat janë pozitive dhe jo negative. Për shembull, "Ne duhet të flasim gjithmonë me mirësjellje" në vend të "Jo sharje".
- Pyetini pjesëmarrësit nëse pranojnë t'u përmbahen këtyre rregullave bazë.
- Vendosni listën e rregullave bazë në mur në dhomën e trajnimit.

- **PRITSHMËRITË nga trajnimi**

Qëllimet:

- • Të lejojë pjesëmarrësit të ndajnë çdo shqetësim apo ankth që kanë në lidhje me trajnimin. Gjithashtu, për t'i lejuar ata të thonë se çfarë shpresojnë të arrijnë nga trajnimi.
- **Materialet:** Shënime, tre për secilin pjesëmarrës
- **Koha:** 20 min

Udhëzime:

- • Pyetini pjesëmarrësit se si ndihen. Nëse është e nevojshme, shpjegoni se është e natyrshme të ndihen ose të emocionuar ose të shqetësuar në fillim të një ëorkshopi. Tregojuni atyre që dëshironi të filloni duke gjetur se çfarë shpresash dhe frikërash kanë me vete. Thuajini se puna

do të jetë më e lehtë nëse të gjithë ne jemi të ndershëm dhe të hapur për ndjesitë tona. Jepii secilit nga tre copa të vogla letre ose sticky notes.

- Kërkojuni të punojnë individualisht për disa çaste duke reflektuar.
- • Më pas kërkojuni të shkruajnë përgjigjet e tyre për pyetjet e mëposhtme: Çfarë pres nga trajnimi?; Çfarë pres nga vetja në trajnim?; Çfarë pres nga të tjerët në trajnim? Ose mund të përdorni tre pyetje të tjera: Çfarë ju pëlqen të ndodhë? Çfarë nuk ju pëlqen të ndodhë? Çfarë mund të sjell në trajnim/grup?
- • Kur të mbarojnë, duhet të mbledhni letrën/kartën e tyre. Ju mund t'i vendosni këto në mur dhe t'i inkurajoni pjesëmarrësit të ecin duke i lexuar, ose mund t'i përzieni dhe t'i rishpërndani dhe t'u kërkonit pjesëmarrësve të lexojnë atë që u është dhënë.
- • Në fund të trajnimit pyetni pjesëmarrësit nëse ndonjë nga pritshmëritë tashmë është arritur dhe/ose ka ndodhur.

HISTORIA E EMRIT TIM

Përmbledhje:

Ky aktivitet shërben edhe si një akullthyes dhe një ushtrim për ndërtimin e grupeve. Për më tepër, funksionon si një lojë emrash, duke i lejuar pjesëmarrësit të kujtojnë emrat e njëri-tjetrit përmes lidhjes me një histori ose anekdotë.

Qëllimet:

- Njohja më e mirë e pjesëmarrësve duke nxitur një atmosferë argëtuese dhe pozitive në grup

Koha: 30-40 min në varësi të numrit të pjesëmarrësve.

Materialet: nuk nevojiten materiale

Përgatitjet: nuk kërkohet përgatitje e veçantë.

Udhëzime:

- Kërkojuni pjesëmarrësve të marrin pesë minuta për të menduar për emrin e tyre dhe historinë pas tij. Ju mund të shpjegoni se ata duhet të mendojnë se si prindërit/kujdestarët e tyre jua kanë vënë emrin, nëse ka një histori të veçantë në lidhje me të, nëse ka ndonjë rëndësi për familjen ose për ta. Nëse është një emër i zakonshëm ose një emër i veçantë në vendin ose komunitetin e tyre.
- Më pas kërkonit nga secili pjesëmarrës të ndajë historinë me të tjerët. Historia nuk duhet të kalojë 1 minutë.
- Nëse grupi është më i vogël, fillimisht mund t'u kërkonit pjesëmarrësve të zgjedhin një partner (mundësisht një person që nuk është i njohur për ta) dhe të ndajnë historinë. Jepini rreth 10 minuta për këtë proces të ndarjes dhe më pas kërkonit nga secili prej pjesëmarrësve të ndajë historinë e partnerit të tyre.

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje

Aktiviteti mund të përdoret pa përmbledhje, por pyetjet e mëposhtme mund të përdoren nëse dëshironi

të diskutoni.

Si ishte të mendoj për emrin tënd dhe historinë pas tij? A ke menduar ndonjëherë për këtë më parë?

- Si ishte të mësoje për historitë e emrave të të tjerëve? Kishte ndonjë gjë befasuese?

- Nëse do të kishe një mundësi, do ta ndryshoje emrin dhe pse?

- A ke arritur të gjesh ndonjë lidhje kulturore me emrat e pjesëmarrësve të tjerë/ ndonjë histori dhe situatë të ngjashme? Si u ndjeve?

RRETHET KONCENTRIKË

Përmbledhje:

Ky aktivitet është një ushtrim për të thyer akullin/ndërtimin e grupeve. Ai lehtëson bisedat dhe ofron informacion bazë për njëri-tjetrin.

Qëllimet:

- Njohja me secilin nga pjesëmarrësit dhe krijimi i një atmosfere të sigurt dhe të lirë

Koha: 50-60 minuta

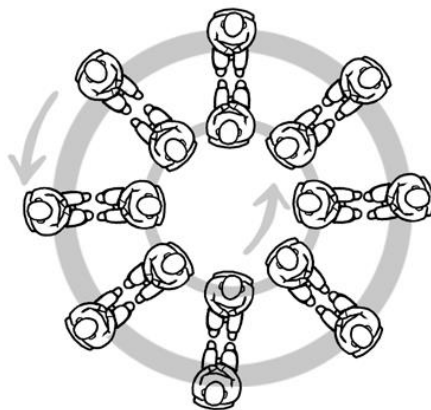
Materialet: Lista e të gjitha deklaratave të disponueshme në shtojcën e këtij aktiviteti

Përgatitja: kopje e listës së deklaratave; përgatitni një rreth të dyfishtë karrigesh përballë njëra-tjetrës me numër të barabartë karrigesh në të dy rrethët.

Udhëzime:

- Vendosini karriget në dy rrethë koncentrikë, në mënyrë që secila karrige të jetë përballë karrigës në rrethin tjetër (shih ilustrimin). Numri i karrigeve është i barabartë me numrin e pjesëmarrësve. Kërkojuni pjesëmarrësve të ulen në dy rrethët përballë njëri-tjetrit.
- Shpjegoni se në pjesën e parë të këtij ushtrimi do të përpiqemi të njohim tjetrin duke diskutuar disa tema që moderatori po i prezanton. Për çdo pyetje do të ketë 2 minuta në të cilat pjesëmarrësit mund të japin përgjigjen, 1 minutë për secilën. Lehtësuesi do të japë pyetjet/deklaratat, do të masë kohën, do të njoftojë se kur ka përfunduar minuta e parë dhe pas dy minutash do t'u kërkojë personave në rrethin e jashtëm të lëvizin një vend në të majtë.

- Lexoni thënien e parë dhe kërkojuni pjesëmarrësve të shikojnë personin përballë tyre dhe secili të diskutojë për një minutë rreth tij. Njoftoni kur të ketë mbaruar 1 minutë.
- Pas 2 minutash, lërimi personat nga rrethi i jashtëm të lëvizin një karrige në të djathtë.
- Me çiftet e krijuara rishtazi, përsëritni procesin: jepni deklaratën, numëroni minutën e parë, pas 2 minutash kërkonin të lëvizë nga rrethi i jashtëm.
- Përsëriteni këtë proces derisa të përfundojnë të gjitha deklaratat.

Pikat kryesore të diskutimit për të bërë përmbledhjen

- Si u ndjetë kur ndatë këtë informacion me partnerët tuaj?
- Pa përmendur emrin e personit, çfarë të bëri të ndiesh fakti që të dëgjuan?
- Kishte ndonjë befasi apo të re për ju në shkëmbimin e informacionit?
- Cilat pyetje ishin më të vështira për t'u përgjigjur dhe pse?
- Cilat pyetje ju pëlqeu t'u përgjigjeni?
- Çfarë mësuat nga ky aktivitet?

Shënime për lehtësuesin e grupit (moderatorin):

Ky ushtrim është një zgjedhje e mirë për ata pjesëmarrës që ndihen më rehat që në fillim të trajnimit të flasin vetëm me një person për një temë specifike, në vend që të ndajnë mendimet e tyre me të gjithë grupin. Është e rëndësishme të merret parasysh se zgjedhja e pyetjeve të bisedës duhet të përshtatet me profilin e njerëzve në grup. Duhet të jepen udhëzime të qarta për kornizën kohore në mënyrë që të dy pjesëmarrësit të kenë mundësinë të flasin në çdo rotacion.

Aneks për aktivitetin:

Rrathët koncentrikë – pyetje/pohime

1. Ndani me partnerin disa gjëra që janë më të rëndësishmet për ju në jetë
2. Ndani me partnerin tuaj vendin që dëshironi të vizitoni sërish
3. Përshkruani një ngjarje në jetën tuaj që ka pasur ndikimin më të madh tek ju
4. Kush ishte personi që ndikoi fuqishëm në jetën tuaj?
5. Përshkruani mësuesin tuaj të preferuar nga shkolla fillore. Pse ishte ai/ajo i preferuari juaj?
6. Kush ishte idhulli juaj më i madh gjatë rritjes dhe pse?
7. Përshkruani një ide rreth dallimeve gjinore që keni marrë gjatë rritjes
8. Ndani me partnerin tuaj një paragjykim për gjininë tuaj që ju shqetëson
9. Përshkruani një paragjykim për gjininë tuaj që mendoni se nuk vlen për ju
10. Përshkruani një ide/paragjykim që kishit për gjininë e kundërt që doli të ishte e gabuar. Si ndryshoi?
11. Përshkruani një avantazh që do të kishit nëse do t'i përkisnit një gjinie të kundërt
12. Përshkruani një kohë kur jeni dekurajuar të bëni diçka për shkak se jeni mashkull apo femër
13. Përshkruani një rast kur keni qenë dëshmitar i një akti paragjykimi ndaj dikujt për shkak të gjinisë së tij/saj. Si u përgjigjët?
14. Cila gjini mendoni se ka më shumë privilegj në shoqërinë tuaj dhe pse?

TRE NGJARJE QË MË INKURATUAN TË BËHEM PJESË E KËTJU TRAJNIMI

Përmbledhje:

Aktiviteti përfshin që pjesëmarrësit të reflektojnë individualisht mbi ngjarjet që ndikojnë në pjesëmarrjen e tyre në trajnimin gjinor, duke shprehur ndjenjat e tyre për adresimin e çështjeve gjinore në një grup, i ndjekur nga një diskutim mbi emocionet dhe pyetjet e mundshme që dalin nga aktiviteti.

Synimi:

- Të inkurajojë pjesëmarrësit të reflektojnë mbi motivet personale për t'iu bashkuar trajnimit dhe të ndajnë ndjenjat për pjesëmarrjen në një trajnim për barazi gjinore dhe anti-diskriminim

Koha: 40 minuta

Materiali: Letra dhe stilolapsa për të gjithë pjesëmarrësit

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Kërkojuni pjesëmarrësve të shkruajnë individualisht tre ngjarje që ndikuan për të qenë pjesë e trajnimit dhe u ofroni atyre 10 minuta për këtë.
- Pas kësaj, kërkojuni pjesëmarrësve të shkruajnë se si ndihen për të qenë pjesë e një grupi që merret me çështjet gjinore. (10 minuta)

- Pas kësaj, moderatori fton vullnetarët të paraqesin atë që kanë shkruar.

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje

- Si u ndjetë gjatë aktivitetit?

- A ju lindën pyetje pas këtij aktiviteti për të cilat do të dëshironit t'i diskutonit më shumë gjatë trajnimit?

ÇFARË MË Pëlqen DHE NUK MË Pëlqen nga VENDI KU JETOJ?

Përmbledhje:

Ky aktivitet përfshin që pjesëmarrësit të ndajnë diçka që u pëlqen veçanërisht në lidhje me vendin ku jetojnë, duke nxitur diskutime mbi perspektivat personale ndaj komunitetit të tyre.

Synimi:

- Njohja e konteksteve të ndryshme nga vijnë pjesëmarrësit.
- Ndarja e mendimeve për atë që është e rëndësishme për ne në shoqërinë në të cilën jetojmë.

Koha: 60 minuta (në varësi të numrit të pjesëmarrësve)

Materiali: letër flipchart, shënues, copë letre dhe shënues me ngjyra për secilin pjesëmarrës

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

- **Udhëzime:**

Detyra është që secili të vizatojë diçka që nuk i pëlqen veçanërisht në vendin ku jeton (mund të jetë qyteti, bashkia, vendi). Sigurojini ata që nuk janë shumë të mirë në vizatim se ky nuk është një ushtrim arti dhe se vizatimi thjesht ofron një bazë të mendimit të tyre për gjërat. Jepuni atyre pesë minuta. Pasi të përfundojnë vizatimet, secili pjesëmarrës shpjegon vizatimin e tij në një seancë plenare. Ju do të keni 1 minutë për pjesëmarrës.

- Pas kësaj, detyra tjetër për pjesëmarrësit është të vizatojnë diçka që u pëlqen veçanërisht nga jeta në vendin e tyre (qytet, komunë, vend). Jepuni atyre pesë minuta edhe për këtë. Pasi të përfundojnë vizatimet, secili pjesëmarrës shpjegon vizatimin e tij në një seancë plenare në maksimumi 1 minutë.
- Lehtësuesi i shkruan përgjigjet e tyre në fletë letre dhe përpiqet të përmbledhë përgjigjet.

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje:

- Si u ndjetë gjatë aktivitetit?
- A ishte e lehtë të mendosh për gjërat që të pëlqejnë më shumë në vendin tënd?
- A ishte e lehtë të merreshit me gjërat që nuk ju pëlqejnë më shumë në vendin tuaj?

KAPITULLI I TRETË

ÇËSHJET GJINORE, ROLET E BURRAVE DHE GRAVE NË SHOQËRI DHE BARAZIA GJINORE

Shoqëria krijon dhe formon pritshmëri dhe role për njerëzit në bazë të gjinisë së tyre, duke ndikuar në mënyrën e jetesës dhe mundësitë për burrat dhe gratë. Biseda për barazinë gjinore është një aspekt thelbësor në shoqërinë bashkëkohore. Një nga qëllimet e luftës për barazi është shmangia e diskriminimit dhe mundësia e mundësive të barabarta për të gjithë, pavarësisht gjinisë.

Burrat dhe gratë kanë të drejtën për mundësi të barabarta dhe respekt në fusha të ndryshme si arsimit, punësimi, politika dhe familja. Barazia përfshin gjithashtu eliminimin e stereotipeve dhe paragjyqimeve që lidhen me gjininë, si dhe respektimin e zgjedhjeve individuale. Inkurajohet rritja e ndërgjegjësimit dhe mbështetja për barazinë gjinore, duke përfshirë mundësitë e barabarta për avancim profesional, të drejtën për të marrë vendime për trupin dhe shëndetin e dikujt dhe balancimin e përgjegjësive brenda familjes midis burrave dhe grave.

Është e rëndësishme të punohet drejt krijimit të një shoqërie ku burrat dhe gratë trajtohen me barazi dhe ku të gjithë mund të marrin pjesë në formësimin e komunitetit, pavarësisht nga gjinia e tyre.

Disa nga qëllimet e këtij kapitulli përfshijnë: rritjen e ndërgjegjësimit për diskriminimin ekzistues bazuar në gjini dhe ndërlikohen e diskriminimit ndaj grave dhe burrave, rishqyrtimi i roleve të paracaktuara shoqërore, njohja e përgjegjësive të dikujt në ruajtjen e roleve të paracaktuara, fuqizimi për veprim drejt ndryshimit, etj.

SEKSI, GJINIA DHE ROLET GJINORE

Përmbledhje:

Aktiviteti përfshin njohjen e pjesëmarrësve me konceptet e gjinisë dhe seksit, dallimin midis tyre dhe fuqizimin e tyre për të njohur karakteristikat që u atribuohen burrave dhe grave si të përcaktuara biologjikisht dhe nga shoqëria.

Synimi:

- T'u mundësojë pjesëmarrësve të njohin konceptin e gjinisë, të përkufizojnë termin gjini dhe seks dhe të bëjnë dallimin midis të dy termave.
- Të fuqizojë pjesëmarrësit të dallojnë se cilat karakteristika që i atribuohen burrave ose grave janë biologjike dhe cilat janë të përcaktuara nga shoqëria.

Koha: 45 minuta

Materialet: letra flipchart dhe shënues

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Pjesa hyrëse: Moderatorit pyet pjesëmarrësit: si e dalloni nëse dikush është mashkull apo femër? A bazohet në sjelljen e tyre, veshjen, modelin e flokëve...? Lërin pjesëmarrësit të komentojnë lirshëm.

- Pas pjesës së brainstormit, ndani pjesëmarrësit në grupe në varësi të numrit të pjesëmarrësve. Rekomandohet të jenë 4-5 pjesëmarrës për grup. Shpjegojuni atyre se ata do të diskutojnë temën "Gjinia" (çfarë mendon shoqëria se do të thotë të jesh burrë apo grua). Secili nga grupet duhet të krijojë një listë fjalësh që më së shpeshti lidhen me një burrë ose një grua. Secili grup do të ketë 5 minuta për të bërë një listë fjalësh për "burrë" dhe 5 minuta të tjera për një listë fjalësh për "grua".
- Ndërsa pjesëmarrësit punojnë me detyrën, moderatori, në tabelën e flipchartit, duhet të bëjë dy kolona dhe sipër njëres të shkruajë mashkull, sipër tjetrës të shkruajë femër. Bëni dy kolona të tjera ku të shkruani "biologjike" dhe "sociale".

Femër		Mashkull	
Biologjike	Sociale	Biologjike	Sociale

Pas kësaj, kërkoni nga secili grup të lexojë termat/fjalët nga listat.

- Ndërsa ai lexon termat, lehtësuesi duhet të pyesë anëtarët e grupit:
- Cilat karakteristika lidhen me një Inga listat më sipër? A janë këto tipare të përcaktuara biologjikisht apo shoqërisht?
- Nëse disa karakteristika janë të shënuara si biologjike, por ato janë të përcaktuara nga shoqëria pyet: Nëse një djalë apo një burrë nuk e posedon këtë karakteristikë, a do të thotë se nuk është mashkull?
- Bëni këtë gjë me të gjitha grupet derisa t'i keni të gjitha në karakteristikat e kolonës mashkullore. Për shembull, më shpesh këto janë fjalët që lidhen me një burrë: fizikisht i fortë, pa emocione, financiarisht i suksesshëm dhe i qëndrueshëm, kryefamiljari...
- Përsëriteni këtë proces për karakteristikat që lidhen me gratë. Shembujt më të zakonshëm të fjalëve përfshijnë: e kujdesshme, e qetë, llafazane, komunikuese, përgjegjëse për edukimin e fëmijëve...
- Lëri 10 minuta për diskutim në grup. Disa karakteristika të burrave dhe grave janë biologjike (për shembull, vetëm zërat e burrave ndryshojnë gjatë pubertetit, vetëm gratë mund të lindin dhe të japin gji). Shumica e karakteristikave janë të përcaktuara nga shoqëria.

Rolet e përcaktuara shoqërisht për burrat dhe gratë quhen role gjinore.

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje

- Pyeteni grupin nëse e kanë dëgjuar më parë për këtë koncept.
- Pyetini nëse janë dakord me të gjitha aspektet se si duhet të sillen femrat në jetë. Dhe si duhet të sillen

meshkuj? Çfarë mendoni se do të thotë "barazi gjinore"?

- Pyetni grupin se kush ndikon në krijimin e roleve gjinore gjatë edukimit

- Cilët janë përcaktuesit biologjikë të seksit mashkull dhe femër?

- Cila zakonisht konsiderohet karakteristikë apo sjellje e pritur për djemtë/burrat dhe çfarë për vajzat/gratë?

Shënime për moderatorin: Në varësi të atmosferës së grupit, ky aktivitet mund të zhvillohet me diskutim shtesë për pohimet më të përdorura për seksin dhe gjininë, të cilat mund të shërbejnë si bazë për zhvillimin e stereotipeve dhe paragjyqimeve ose përforcimin e tyre. Lehtësuesi u kërkon pjesëmarrësve të përcaktojnë se cilat nga pohimet e mëposhtme kanë të bëjnë me gjininë dhe cilat kanë të bëjnë me seksin dhe të hapin një diskutim mbi to.

- • Një grua i nxjerr fëmijët në shëtitje. (gjinia)
- • Një grua mban një fëmijë në bark. (Seksi)
- • Njeriut nuk i lejohet të qajë. (gjinia)
- • Një burrë ka një zë të thellë. (Seksi)
- • Një burrë nuk vesh pantallona me ngjyrë të kuqe. (gjinia)
- • Një grua ushqen/ushqen foshnjën. (Seksi)
- • Një grua po gatuan drekën. (gjinia)
- • Vajzat e vogla janë të buta, djemtë janë të ashpër (gjinia)
- • Shumica e punëtorëve të kantierit janë burra (gjinia)
- • Zërat e meshkujve thyhen në pubertet, tek femrat jo (gjinia)

- **USHTRIMI "AUTObus"**

- **Përmbledhje:**

- Ky është një aktivitet ku pjesëmarrësit do të angazhohen në lojëra me role (në baza vullnetare) për të paraqitur momente të sjelljes diferencuese midis burrave dhe grave kur përdorin transportin publik. Ky aktivitet do të prezantojë modelet e pritshme dhe të pranuar të sjelljes për burrat dhe gratë në çdo shoqëri.

- **Synimi:**

- - T'u mundësojë pjesëmarrësve të mendojnë për rolet e përcaktuara nga shoqëria
- Koha: 45 minuta
- Materialet: Pesë karrige
- Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.
- Udhëzime:
 - Pesë karrige janë vendosur pranë njëra-tjetrës (si sediljet në transportin publik), të dukshme për të gjithë grupin. Karriget e dyta dhe të katërta janë të rezervuara për femra, ndërsa tre të tjerat janë për meshkuj. Tre vullnetarëve meshkuj u kërkohet të imagjinojnë se janë në transport publik, veçanërisht në një autobus. Ata udhëzohen të ulen në karriget (e para, e treta dhe e pesta) dhe të marrin poza tipike mashkullore. Më pas, dy grave u kërkohet të bashkohen me

skenën, të ulen dhe të marrin poza tipike femërore. Vëzhguesve u kërkohet të rrinë në qetësi dhe të mbajnë shënime nëse është e nevojshme. Skena lihet të zhvillohet për një kohëzgjatje të mjaftueshme për t'i bërë aktorët të mos ndihen rehat dhe të fillojnë ndërveprime, duke e lejuar atë të zhvillohet për një periudhë të shkurtër (2-3 minuta).

- Njërit nga tre vullnetarët meshkuj i kërkohet të ulet në plenum dhe kërkohet një tjetër femër vullnetare nga grupi. Aktorëve u jepet detyra të marrin rolet e gjinisë së kundërt. Atyre u kërkohet të ulen në karriget e duhura në mënyrë që së pari, gratë të marrin poza tipike mashkullore, dhe më pas burrat të marrin poza femërore. Skena lejohet të shpaloset për disa minuta për të zhvilluar ndërveprim. Vëzhguesve u kërkohet të komentojnë atë që vërejnë dhe të krahasojnë situatën aktuale me atë të mëparshme. Pjesëmarrësit pyeten për përvojën e tyre në rol/rolet.
- Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje:
 - Si u ndjetë gjatë kohës që ishit në rol?
 - Çfarë keni vënë re?
 - Çfarë mund të mësojmë nga ky ushtrim?

ASOCIMI I FJALËVE PËR GRATË DHE BURRAT

- **Përmbledhje:**

Nëpërmjet punës individuale dhe punës në dyshe, pjesëmarrësit do të shprehin pikëpamjet e tyre për lidhjet e fjalëve kryesore "burra" dhe "grua" në mjedisin/kulturën e tyre.

- **Synimi:** Sensibilizimi i pjesëmarrësve ndaj dallimeve dhe ngjashmërive gjinore.
- **Koha:** 45 minuta
- **Materialet:** letra flipchart, letra bosh A4, shënues
- **Përgatitja:** Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.
- **Udhëzime:**

Ndani pjesëmarrësit në dy grupe të përziera. Të gjithë pjesëmarrësit në të dy grupet marrin dy fletë letre. Ata kanë 5 minuta për të shkruar përgjigjet e tyre të para/shoqërimet e fjalëve për temën e dhënë. Tema e parë është: Çfarë asociacionesh fjalësh ju vijnë në mendje kur dëgjoni fjalën "Një burrë". Dhe "Si janë burrat?" Më pas, mbliidhen fletët e letrës dhe vendosen në tabelë.

- Më pas lexohet tema e mëposhtme: Çfarë asociacionesh fjalësh ju vijnë ndërmend kur dëgjoni fjalën "Grua". "Si janë gratë?" Kur të gjitha fletët vendosen në tabelë, moderatori lexon përgjigjet e dhëna. Pjesëmarrësve u ofrohet mundësia të shtojnë më shumë nëse dëshirojnë.
- Pjesëmarrësit inkurajohen të përfshihen në një diskutim duke adresuar disa nga pyetjet e mëposhtme: Si ndiheni për këto shënime?; Nga vijnë këto?; Çfarë do të thotë barazi për ju?; A mund të jepni disa shembuj për barazinë?; A besoni se mund të arrihet në mjedisin tuaj?

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje

- Si u ndjetë gjatë ushtrimeve?
- Sa e keni censuruar veten? Sa i habitur jeni me atë që keni shkruar?
- Nga vijnë këto asociacione fjalësh? Sa lidhje kanë këto asociacione fjalësh me paragjykimet?'

- A keni qenë dëshmitar i qëndrimeve të theksuara negative ndaj grave/vajzave në mjedisin tuaj?
- Si do të ishte për gratë nëse do të adoptonin karakteristika gjinore të lidhura tradicionalisht me burrat? A do të ishte e vështirë apo e lehtë? Si do të ishte për burrat nëse do të adoptonin karakteristikat gjinore të caktuara tradicionalisht për gratë?
- A janë rritur në të njëjtën mënyrë burrat dhe gratë? Pse po ose pse jo? Cilat karakteristika që i atribuohen grave dhe burrave vlerëson shoqëria jonë si pozitive apo negative?
- A ju frymëzoi ky ushtrim të mendoni për stereotipet gjinore?
- Çfarë kemi mësuar nga ky aktivitet?
- A ka ndonjë gjë që mund të aplikojmë në jetën ose marrëdhëniet tona?

SI ËSHTË TË JESH NJË BURRË DHE NJË GRUA IDEALE?

Përmbledhje:

Aktiviteti përfshin që pjesëmarrësit të caktojnë pritshmëritë për një burrë dhe grua ideale, duke ndezur një diskutim mbi normat gjinore shoqërore, stereotipet dhe ndikimin e këtyre pritshmërive te individët, e ndjekur nga reflektimet mbi përshtypjet personale dhe lidhjet me qëndrimet më të gjera shoqërore.

Synimi:

- Për të eksploruar dhe menduar për normat dhe stereotipet gjinore shoqërore duke caktuar pritshmëritë për një burrë dhe një grua ideale

Koha: 50-60 minuta

Materiali: letra dhe shënues

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Ndajini pjesëmarrësit në 4 grupe dhe ofrojini 20 minuta për të diskutuar në grupe të vogla dhe shkruani në një fletë se cilat janë pritshmëritë e një burri ideal dhe një gruaje ideale.
- Kur procesi të përfundojë, lehtësuesi kërkon nga një përfaqësues për çdo grup që të lexojë/shpjegojë se çfarë diskutuan në grupe në lidhje me pritshmëritë mbi një burrë ideal dhe një grua ideale. Më pas vijohet diskutimi me pyetjet: Si ia del mashkulli ideal me këto pritshmëri? Si po ia del gruaja ideale me këto pritshmëri?
- Ku i mësojmë këto pritshmëri për gratë dhe burrat? A janë këto pritshmëri të njëjta në çdo vend/rajon? A shihni njerëz që i thyjnë këto role dhe ende janë të lumtur/të suksesshëm? A i përshtatet ky portret imazhit stereotipik të një burri dhe një gruaje që ekziston në shoqëri?

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje

- Çfarë përshtypjesh keni pas këtij ushtrimi?
- Si ndiheni duke parë të gjitha pritshmëritë mbi femrat ideale dhe meshkujt idealë?

- Çfarë ju kujton ky ushtrim?

BAROMETRI

Përmbledhje:

Pjesëmarrësit angazhohen në aktivitetin "Barometër", duke përdorur pohime që lidhen me çështjet gjinore për t'u pozicionuar fizikisht në një hapësirë në dhomë. Nëpërmjet lehtësimit të diskutimeve dhe pyetjeve përmbledhëse, ushtrimi synon të sensibilizojë pjesëmarrësit ndaj diskriminimit me bazë gjinore, duke i inkurajuar ata të kuptojnë perspektiva të ndryshme. Pohimet e ofruara trajtojnë besime të ndryshme të lidhura me gjininë, duke nxitur një eksplorim të qëndrimeve dhe paragjykimeve shoqërore.

Qëllimet:

- Sensibilizimi për çështjet gjinore dhe diskriminimi me bazë gjinore

Materialet: Letër A4, stilolapsa, letra me ngjyra, 2-3 shënues, lista e pohimeve (shih aneksin e këtij aktiviteti)

Përgatitja: Përgatitni një copë letre me "Pajtohem" dhe vendoseni në njërin skaj të dhomës dhe një copë letër me "Nuk pajtohem" dhe vendoseni në anën tjetër. Printoni gjithashtu listën e pohimeve.

Udhëzime:

1. Në dy anët e kundërta të dhomës vendosen thëniet "Pajtohem" dhe "Nuk pajtohem". Lehtësuesi lexon pohimet dhe pjesëmarrësit zgjedhin në cilën anë të dhomës të qëndrojnë, duke treguar nëse janë dakord apo jo me pohimin. Planifikoni rreth 5 minuta për diskutim për secilin pohim.

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje

- Si u ndjetë gjatë kësaj seance?

- A ka ndonjë gjë që nuk thatë, por do të donit ta ndanit?

Shënime për moderatorin:

Kjo metodë quhet "barometër". Dy ekstreme janë të përcaktuara në dhomë, për shembull: një mur përfaqëson një ekstrem - pajtim maksimal me deklaratën, ndërsa muri i kundërt përfaqëson ekstremin kundërshtar - mospajtim maksimal me deklaratën. Për më tepër, një copë letre me "Pajtohem" vendoset në njërin skaj të dhomës dhe "Nuk pajtohem" në skajin tjetër. Ekzistojnë një sërë pozicionesh midis këtyre dy ekstremeve. Lehtësuesi lexon deklaratën e parë dhe pjesëmarrësit qëndrojnë në vendin e "barometrit" që pasqyron mendimin e tyre, d.m.th., pajtim ose mospajtim me deklaratën. Më pas, disa pjesëmarrës shpjegojnë pse e morën atë pozicion. Shpjegimet mund të variojnë nga njëri skaj i barometrit në tjetrin, por drejtimi i lëvizjes (nga Pajtohem në Nuk pajtohem dhe anasjelltas) mund të ndryshojë nga një deklaratë në tjetrën. Më pas ushtrimi kalon në pohimin tjetër.

Një udhëzues i rëndësishëm nuk është të përqendrohesh në atë që thanë të tjerët, por të artikuloesh mendimet e tuapa shprehur dakordësi apo mosmarrëveshje me të tjerët në barometër. Personi që

drejton ushtrimin nuk bën pyetje ose nuk përfshihet në dialog me të tjerët. Qëllimi i përdorimit të kësaj metode nuk është të kërkojmë përgjigjen e saktë, por të shkëmbejmë mendime dhe të kuptojmë se pozicionet në dukje të afërta mund të kenë themele thelbësisht të ndryshme, ndërsa qëndrimet në dukje të ndryshme mund të kenë themele të rrënjosura ngushtë. Kuptimi i të tjerëve është thelbësor për të vendosur si afërsinë ashtu edhe dallimet.

Barometri zakonisht nuk moderohet dhe folësit nuk i bëhen pyetje shtesë. Nëse dikush në barometër fillon të shprehë pajtueshmëri ose mosmarrëveshje me diçka të thënë nga një person tjetër, ai duhet të ndalet dhe duhet të përkujtohet rregulli që shprehet vetëm mendimi i dikujt. Përndryshe, krijohet nevoja për një diskutim, i cili është i pamundur të zhvillohet në konfigurimin e barometrit, dhe njerëzit fillojnë të shikojnë njëri-tjetrin (që është pozicioni bazë i komunikimit).

Aneks i aktivitetit:

Lista e deklaratave:

- Burrat kanë më shumë përvojë pune.
- Burrat e vërtetë nuk marrin leje lindje.
- Burrat janë më të përshtatshëm për udhëheqje biznesi.
- Nënata janë më të rëndësishme se baballarët për rritjen e fëmijëve
- Gratë duhet të pranojnë mbiemrin e burrit.
- Gratë janë 'viktima' për familjen
- Vajzat kujdesen më shumë për prindërit sesa djemtë.
- Një grua e orientuar drejt karrierës është një nënë jo e përkushtuar.
- Burrat kanë të drejtë të kërkojnë seks nga gratë e tyre sa herë që duan.
- Gratë kanë të drejtë të kërkojnë seks nga burrat e tyre sa herë që ata duan.
- Gratë kanë të drejtë të thonë 'jo' nëse nuk duan të bëjnë seks me burrin e tyre.

Visheni kukullën

Përmbledhje:

Në aktivitetin "Veshja e kukullës", pjesëmarrësit ndahen në grupe për të dizenuar kukulla meshkuj dhe femra, duke ju caktuar emra, moshën, aktivitetet dhe temat e bisedave për të sfiduar stereotipet me bazë gjinore dhe për të promovuar diversitetin. Përmbledhja përfshin diskutime mbi burimet e supozimeve të tyre dhe një eksplorim reflektues të stereotipeve gjinore duke gjeneruar shembuj për kukullat.

Synimi:

- Njohja e stereotipeve me bazë gjinore dhe mbështetja për respektimin e diversitetit.

Koha: 50 minuta

Materiali: letra dhe shënues me ngjyra

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Pjesëmarrësit ndahen në katër grupe (mund të përdoren rregulla të ndryshme për ndarjen në grup). Ata do të dizenojnë (vizatojnë dhe veshin) një kukull mashkull dhe femër. Pas vizatimit të kukullave, grupet do të duhet t'i vënë një emër secilës kukull, të përcaktojnë një moshë, (brenda 18-29 vjeç) të përcaktojnë 3 aktivitete (çfarë u pëlqen të bëjnë kukullat në kohën e tyre të lirë?) dhe 3 tema për bisedë (çfarë u pëlqen të flasin më shumë?). Jepuni atyre 20 minuta për këtë.

- Pas punës në grup, kërkojuni atyre të paraqesin se çfarë bënë në grupet e vogla.

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje:

- Si e dinit se çfarë të vishnit me X dhe Y?

- Si e dini se çfarë X dhe Y pëlqen të thonë/bëjnë më shumë?

- Nga e morët këtë informacion?

- A njihni dikë që vishet ndryshe nga normat e pritura shoqërore dhe a janë etiketuar për shkak të kësaj?"

Shënim për moderatorin:

Ju mund t'i bëni një pyetje shtesë të gjithë grupit duke i kërkuar të bëjnë sugjerime: "Nëse e keni kuptuar mirë se çfarë është një stereotip gjinor, le të shkruajmë tani në grupe tre stereotipe gjinore për kukullat X dhe Y" (për të kontrolluar se sa mirë e kanë kuptuar çfarë janë stereotipet gjinore). – 15 min

ROLI I GRAVE DHE BURRAVE NË SHOQËRI

Përmbledhje:

Në aktivitetin "Roli i grave dhe burrave në shoqëri", pjesëmarrësit angazhohen në punë individuale dhe në çift, duke shkruar shpejt mendimet e tyre fillestare për rolet e grave dhe burrave, e ndjekur nga një diskutim plenumi që eksploron modelet e vëzhguara, varësitë reciproke dhe përcaktuesit e roleve gjinore në shoqëri.

Synimi:

- Të shqyrtojë dhe diskutojnë rolet gjinore të shoqërisë, varësitë reciproke dhe përcaktuesit e roleve gjinore në shoqëri

Koha: 30-40 minuta

Materiallet: Letër që ngjitet dhe stilolapsa për secilin pjesëmarrës, letra me rrokullisje dhe shënues

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Jepini pjesëmarrësve një letër që ngjitet me dy ngjyra të ndryshme dhe detyra është që të shkruajnë shpejt përgjigjet e para që u vijnë në mendje për pyetjet: Cili është roli i gruas në shoqëri?; Cili është roli i burrave në shoqëri? Përgjigja e pyetjes së parë duhet të shkruhet me një ngjyrë, ndërsa përgjigjet e pyetjes së dytë duhet të shkruhen me një ngjyrë tjetër.
- Bëhet pyetja e parë, pas 1 minute mblidhen fletët e shkruara dhe shtrohet pyetja tjetër. Në një dërrasë (letër flip chart) të titulluar me këto pyetje, fletët me njërin ngjyrë janë të vendosura në anën e majtë dhe fletët me ngjyrën tjetër në anën e djathtë. Më pas të gjithë pjesëmarrësit ftohen të shikojnë atë që është shkruar.

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje:

- Çfarë është e rëndësishme apo interesante për ju në këto fletë?
- Çfarë varësie/marrëdhënie reciproke shihni midis roleve të gjinive në shoqëri?
- Kush/çfarë e përcakton rolin e grave dhe burrave në shoqëri?

KUTIA

Përmbledhje:

Pjesëmarrësit angazhohen në këtë aktivitet ku grupet e përziera shqyrtojnë besimet kulturore rreth të qenit burrë/djalë ose grua/vajzë, përshkruajnë rolet gjinore dhe identifikojnë sfidat që lidhen me stereotipet ose pabarazitë duke krijuar kuti simbolike që përfaqësojnë pritshmëritë shoqërore, mesazhet e marra gjatë rritjes dhe thirrjet me të cilat përballen kur del nga ato norma, pasuar nga krijimi i simboleve të përbashkëta për 'burrat e vërtetë' dhe 'gratë e vërteta' për të theksuar barazinë dhe barazinë gjinore.

Synimi:

- Të përshkruajë rolet gjinore si për burrat/djemtë ashtu edhe për gratë/vajzat
- Të identifikojë sfidat me të cilat përballen djemtë dhe vajzat për shkak të stereotipeve apo pabarazive gjinore.

Koha: 60-70 minuta

Materialet: Flipchart letra, shënues

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Ndajini pjesëmarrësit në dy grupe dhe jepini 30 minuta për punë në grup. Grupet duhet të jenë të përziera. Të dy grupet marrin një letër në të cilën është vizatuar një drejtkëndësh në mes, që simbolizon një "kuti" në të cilën mjedisi përpiqet të na "paketojë". Grupi i meshkujve duhet të shkruajë në kuti

mesazhet që marrin djemtë gjatë rritjes së tyre dhe që kanë rëndësi, si "Bëhu një burrë i vërtetë (të jesh mashkullor)!" ndërsa grupi i femrave shkruan mesazhet që vajzat marrin gjatë rritjes së tyre që kanë rëndësi: "Bëhu një grua e vërtetë (të jesh femërore)!"

- Gjithashtu, në anën e majtë të kutisë së vizatuar, ata shkruajnë mesazhet dhe thirrjet që kanë marrë kur kanë tentuar të dalin nga kutia ekzistuese dhe në anën e djathtë, shkruajnë emrat që thirreshin në atë rast.
- Pas kësaj, grupet duhet të krijojnë një simbol për 'burrat e vërtetë' dhe 'gratë e vërteta' bazuar në mesazhet që kanë marrë gjatë rritjes së tyre.
- Pjesëmarrësit në grup duhet të bëjnë një kuti. Një kuti e përbashkët që do të simbolizojë barazinë gjinore dhe gjithashtu do të krijojë një simbol të përbashkët që përfaqëson barazinë gjinore.
- Më pas vijon prezantimi i punës së këtyre grupeve në plenum. Secili grup do të ketë 10 minuta për prezantim. Pas çdo prezantimi, pjesëmarrësit e tjerë mund të bëjnë pyetje shtesë ose të japin komente.

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje

- Si ndiheni pas ushtrimeve duke pasur parasysh se ato krijuan mesazhe që simbolizojnë barazinë gjinore?
- Si ishte për ju që i kujtuat këto mesazhe?
- Kush na i dërgon këto mesazhe, nga vijnë?
- Cilat janë ngjashmëritë dhe ndryshimet midis këtyre dy kutive, mesazheve dhe emrave?

ORARET DITORE TË FEMRAVE DHE BURRAVE

HYRJE:

Në kuadër të këtij aktiviteti, pjesëmarrësit do të eksplorojnë dhe diskutojnë rolet gjinore, aktivitetet tradicionale dhe sfidat që lidhen me stereotipet gjinore, duke përdorur orare të krijuara nga grupi për të theksuar dallimet në jetën e përditshme të burrave dhe grave.

Synimi:

- Të shqyrtojnë llojin e punës së bërë tradicionalisht nga burrat dhe gratë.
- Të identifikojë sfidat me të cilat përballen gratë dhe burrat për shkak të stereotipeve ose pabarazive gjinore.

Koha: 50 minuta

Materiali: letër flipchart, markera

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Kërkojuni pjesëmarrësve të mendojnë se si shumica e grave dhe burrave në rrethinat e tyre e kalojnë kohën e tyre, çfarë gjërash bëjnë çdo ditë (p.sh., duke punuar, punët e shtëpisë), çdo javë (p.sh., duke shkuar në treg) ose më rrallë (p.sh., duke udhëtuar në qytet/fshat, duke vizituar miqtë).
- Ndajini pjesëmarrësit në katër grupe dhe kërkojuni të krijojnë orare që tregojnë se çfarë bëjnë shumica e grave dhe burrave në mjedisin e tyre çdo ditë. Grupi i parë dhe i dytë do të krijojnë orarin për femrat dhe grupi i tretë dhe i katërt do të krijojnë orarin për meshkuj. Jepuni atyre 20 minuta për këtë.
- Sillni sërish grupet për të krahasuar oraret.

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje

- A ka dallime në oraret e femrave dhe meshkujve në mënyrat e mëposhtme: punë, përgjegjësi, kohë të lirë dhe studime?
- A mendoni se gratë dhe burrat kanë përgjegjësi të barabarta?
- A ka aktivitete që do të dëshironit të ndryshonit?
- A ka mënyra se si gratë dhe burrat mund të ndihmojnë njëri-tjetrin në jetën e tyre të përditshme? Jep shembuj.
- Pse mendojmë se gratë duhet të bëjnë vetëm disa gjëra, dhe burrat duhet të bëjnë vetëm disa gjëra? (Kultura, traditë për rolet gjinore.)
- Çfarë mësuam nga ky aktivitet? (Djemtë dhe vajzat – dhe burrat dhe gratë – janë në gjendje të bëjnë shumicën e gjërave në këtë botë.)

AKTIVITET PËR VETËDIJËSIM GJINOR DHE BURIME

Përmbledhje:

Në këtë aktivitet, qëllimi është të ndërjegjësohen pjesëmarrësit se si gjinia mund të ndikojë në aksesin ndaj burimeve dhe vendimmarrjen. Ata do të identifikojnë lloje të ndryshme burimesh, do të diskutojnë aksesin financiar në grup dhe do të reflektojnë mbi rëndësinë e ndarjes së drejtë të burimeve brenda familjeve. Sesioni përfundon me një përmbledhje, duke eksploruar mendimet dhe përfundimet e pjesëmarrësve.

Qëllimet:

- Të pranojnë se gjinia e një individi mund të ketë implikime negative në aftësinë e tyre për të aksesuar burimet dhe për t'u përfshirë në proceset vendimmarrëse.

Koha: 70 minuta

Materialet: letër flipchart dhe shënues me ngjyra

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Filloni ushtrimin duke pyetur pjesëmarrësit: "Çfarë burimesh janë në dispozicion për ju në jetën tuaj?" Inkurajoni identifikimin e shembujve sipas kategorive të mëposhtme: • Burimet financiare, si paratë; • Burimet joekonomike, që përfshijnë kohën, ujin, ushqimin ose burimet natyrore; • Burimet e komunitetit, duke përfshirë shkollat, bibliotekat, dyqanet, familjen, miqtë, fqinjët dhe të tjerë. Vizatoni tre kolona në një tabelë duke shkruar termat lart si tituj kolonash. Shkruani informacionin e ndarë nga pjesëmarrësit në përputhje me kushtet e kolonës. Planifikoni rreth 10 minuta për këtë.

- Pas kësaj, ndajini pjesëmarrësit në katër grupe dhe shpjegoni se ata duhet të diskutojnë brenda grupit për të marrë perspektivat e njëri-tjetrit për aksesin financiar në shtëpi dhe në komunitet. Ata do të kenë 20 minuta për punë në grup dhe duhet të diskutojnë për pyetjet e mëposhtme: - Kush i merr vendimet financiare në shtëpi?; - Kush është zakonisht përgjegjës për menaxhimin e burimeve në shtëpi?; - A janë burrat dhe gratë të përfshirë në mënyrë të barabartë në menaxhimin e parave në shtëpi?

- Pas kësaj, bashkoni grupet. Kërkojuni pjesëmarrësve të paraqesin atë që diskutuan brenda grupeve dhe çfarë perceptimesh arritën për pyetjet e deklaruara. Secili grup do të ketë 5 minuta për prezantim.

- Pasi pjesëmarrësit të kenë ndarë atë që diskutuan, vazhdoni diskutimin duke u bërë pyetjet e mëposhtme: Pse është e rëndësishme që familjet të kenë akses të ekuilibruar në burimet brenda familjes?; Çfarë problemesh mund të lindin nëse vetëm një person në familje ka kontroll mbi të gjitha burimet? Planifikoni rreth 5-10 minuta për këtë pjesë.

Pikat kryesore të diskutimit për përmbledhje

- Si u ndjetë gjatë stërvitjes? A ju frymëzon ushtrimi të mendoni për gjëra që nuk i keni menduar më parë?

- A dini shembuj se si gjinia e dikujt mund t'i pengojë ata të kenë akses të plotë ose të duhur në burimet në shtëpi?

- Çfarë përfundimi mund të nxjerrim nga ky ushtrim?

KULLA E PUSHTETIT

Përmbledhje:

Ky aktivitet fillon duke i nxitur pjesëmarrësit të reflektojnë mbi dinamikën e pushtetit brenda familjeve të tyre përmes një sërë pyetjesh, të ndjekur nga një ushtrim në grup ku pjesëmarrësve u caktohen role në një hierarki familjare dhe rregullohen në përputhje me rrethanat për të përshkruar shpërndarjen e pushtetit, duke çuar në diskutime mbi drejtësinë dhe potencialin. veprime për të adresuar pabarazitë e fuqisë me bazë gjinore brenda shtëpive dhe komuniteteve.

Synimi:

- Për të identifikuar se kush merr shumicën e vendimeve financiare dhe menaxhon burimet në familjen e tyre.

- Të pranojë se gjinia e dikujt mund të ndikojë negativisht në aksesin e tyre në burime dhe pjesëmarrjen në vendimmarrje.

Koha: 45 minuta

Materialet: nuk ka material specifik

Përgatitja: Printoni "Flipchart Kulla e pushtetit" (e disponueshme në aneksin e këtij aktiviteti)

Udhëzime:

• **Filloni aktivitetin, duke u bërë pjesëmarrësve pyetjet e mëposhtme:**

o Kush është personi më i fuqishëm në familjen tuaj? Cilat janë shenjat e kësaj?

o Kush është personi i dytë më i fuqishëm? • Dhe pas kësaj?;

o Kush ka më pak fuqi?;

o A ka një lidhje midis gjinisë dhe fuqisë dhe ndikimit në familjen tuaj? Si?

o Cila është dëshmia që dikush në familje ka pushtet?

• Nëse ata nuk ofrojnë përgjigjen, sugjeroni që aksesit në burime është një shenjë dhe se ndikimi dhe autoriteti janë të tjerat. Me fjalë të tjera: në një diskutim a ka dikush mendim apo argument i të cilit ka më shumë peshë se i dikujt tjetër? Shpjegoni se shumë shpesh, sa më i madh të jetë aksesit i një personi në burime, aq më shumë ndikim ka ai person. Shuma që dikush kontribuon në buxhetin e familjes mund të ndikojë gjithashtu në fuqinë dhe ndikimin e tyre.

• Kërkojuni pjesëmarrësve të formojnë grupe me shtatë persona dhe numëroni secilin person: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 në mënyrë që të gjithë të kenë një numër. Kërkojuni pjesëmarrësve të dëgjojnë ndërkohë që ju lexoni një rol për secilin numër nga tabela e përgatitur (shih shtojcën e këtij aktiviteti). Sigurohuni që të gjithë të kuptojnë rolin e tyre. Nëse është e nevojshme, lexoni përsëri shtatë anëtarët e familjes.

• Tani kërkojuni pjesëmarrësve në secilin grup të vendosen në një vijë me duart e tyre të mbështetura mbi shpatullat e personit përballë tyre. Personi më i fuqishëm duhet të jetë në krye të vijës. Personi më pak i fuqishëm duhet të jetë në fund të rreshtit.

KAPITULLI KATËRT

DISKRIMINIMI DHE DHUNA NË BAZË GJINORE DHE VARIONET LLOJET E DHUNËS SË BAZË GJINORE

Diskriminimi me bazë gjinore i referohet trajtimit të padrejtë ose të pabarabartë të individëve bazuar në gjininë e tyre. Ndodh kur individët trajtohen ndryshe ose përballen me disavantazhe për shkak të pritshmërive shoqërore, stereotipeve ose normave që lidhen me të qenit mashkull apo femër. Kjo formë diskriminimi prek njerëzit e të gjitha gjinive, por shpesh është më e përhapur ndaj grave dhe atyre që nuk përputhen me rolet tradicionale gjinore.

Diskriminimi me bazë gjinore është një shkelje e të drejtave të njeriut dhe shpesh përjetëson dhe përforcon pabarazitë më të gjera shoqërore. Përpjekjet për të adresuar dhe eliminuar diskriminimin me bazë gjinore përfshijnë promovimin e ndërgjegjësimit, sfidimin e stereotipeve, avokimin për mbrojtje ligjore dhe nxitjen e një shoqërie më gjithëpërfshirëse dhe të barabartë.

Qëllimet e aktiviteteve në kuadër të këtij kapitulli janë:

- Të shqyrtohen efektet e paragjykitimit dhe diskriminimit lidhur me gjininë tek individët dhe grupet, dhe ndikimi i mundshëm i përballjes me këto fenomene.
- Të njihet dhuna me bazë gjinore dhe format e ndryshme të dhunës me bazë gjinore.
- Për të eksploruar role të ndryshme që njerëzit mund të marrin në përballjen me diskriminimin dhe dhunën lidhur me gjininë.
- Të identifikojë dhe praktikojë strategjitë e mundshme për përballjen aktive me diskriminimin me bazë gjinore dhe dhunën me bazë gjinore.

RITJA E NDËRGJEGJËSIVE PËR DHUNËN NË BAZË GJINORE RRETH MEJE

Vështrim i përgjithshëm:

Hyrje në fjalët kyçe: dhunë, dhunë me bazë gjinore, nëpërmjet ushtrimit të barometrit.

Qëllimi:

- Rritja e ndërgjegjësimit dhe sensibilizimi i pjesëmarrësve për dhunën me bazë gjinore në mjediset e tyre

Koha: 45 minuta

Materiali: nuk nevojiten materiale specifike

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

Pjesëmarrësit duhet të pozicionohen në barometrin nga 0, 25, 50, 75, 100% në varësi të asaj se si ndihen për këto deklaratat:

- Unë kam paragjykime.
- Paragjykimi çon në diskriminim.
- Diskriminimi çon në dhunë
- Sa dhunë ka në komunitetin tim ku jetoj?
- A e di se çfarë është dhuna me bazë gjinore?
- A kam qenë dëshmitar i dhunës me bazë gjinore?
- A do të merrja masa për të parandaluar dhunën me bazë gjinore?
- A do të raportoja dhunën me bazë gjinore?

- A mendoni se qyteti/bashkia juaj është e sigurt?

Pikat kryesore të diskutimit për diskutim:

- Si ndiheni pas ushtrimit?
- Çfarë ishte e vështirë dhe çfarë ishte e lehtë për ju?
- Çfarë ishte e re për ju?
- A mund të gjejmë një lidhje të elementeve të këtij ushtrimi me jetën tonë të përditshme? Dhe çfarë janë ato?

HARMONISTIMI I GJUHËS PËR ÇËSHTJET GJINORE

Vështrim i përgjithshëm Ky aktivitet përfshin pjesëmarrësit që punojnë në grupe për të përpatur termat që lidhen me gjininë me përkufizimet e tyre, duke diskutuar zgjedhjet e tyre dhe duke ndarë shembuj, duke nxitur mirëkuptimin dhe dialogun për tema të tilla si stereotipet, paragjykimet, diskriminimi, rolet gjinore dhe forma të ndryshme të dhunës me bazë gjinore.

Qëllimi:

- Të inkurajohen pjesëmarrësit që të kenë një pamje të integruar dhe të sinkronizuar të kuptimit të termave që lidhen me çështjet gjinore brenda trajnimit

Koha: 45 – 60 minuta

Materialet: Komplete kartash: një grup me “fjalë gjinore”, një me përkufizime për fjalët (shumë grupe në varësi të numrit të grupeve që pjesëmarrësit do të ndahen, p.sh. një grup letrash për grup, duke u siguruar që ka përkufizime dhe fjalë që përpunohen nëse nuk ka nevojë për një grup të plotë)

Përgatitja: përgatit grupe letrash paraprakisht

Udhëzime:

- Shpjegoni arsyetimin për pjesëmarrësit. Qëllimi i aktivitetit është të arrihet një kuptim i përbashkët i termave të ndryshëm që lidhen me barazinë gjinore dhe gjinore. Nuk është e nevojshme që të ekzistojnë të vetmet përkufizime "të sakta" ose "të mira", por ato do të jenë përkufizimet e punës për ne.
- Ndani pjesëmarrësit në grupe me 5 persona. Shpërndani një grup kartash përkufizimesh për secilin grup dhe kërkojuni të përpiqen të përpunin secilën nga kartat e fjalëve me një kartë përkufizimi. Ata do të kenë maksimum 15 minuta për këtë detyrë
- Pasi të përfundojë procesi, kërkojuni grupeve të ecin në heshtje nëpër dhomë, duke krahasuar

ndeshjet e tyre me ndeshjet e grupeve të tjera.

- Kërkojuni grupeve të kthehen te përkufizimet e tyre dhe diskutoni nëse duan të bëjnë ndonjë ndryshim në çiftet e fjalëve – përkufizim, bazuar në atë që kanë vërejtur me të tjerët. Më pas kërkojuni pjesëmarrësve të diskutojnë brenda grupeve rreth termave, të japin disa shembuj ose raste. Ofroni 20-30 minuta për këtë.
- Rigruponi të gjithë pjesëmarrësit dhe filloni të lexoni secilën prej fjalëve dhe përkufizimin e tyre përkatës, duke kërkuar që secili prej tyre të ndajë një shembull. Më pas pyesni pjesën tjetër të grupit nëse janë dakord me shembullin ose nëse ka diçka që do të dëshironin të shtonin.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- Çfarë mësuat gjatë këtij aktiviteti?

A keni qenë të njohur nga më parë me të gjitha fjalët dhe përkufizimet? Ju ka habitur ndonjë gjë?

- Si ishte gjetja e shembujve për secilin përkufizim?

- A jeni dakord me të gjitha përkufizimet? Po shembujt që u ofruan? Ndonjë koment në lidhje me to?

Aneks i aktivitetit:

Lista e fjalëve dhe përkufizimeve

1. Stereotipi (ideja) - Një përgjithësim i tepërt i thjeshtuar i aplikuar për një grup të tërë njerëzish pa marrë parasysh dallimet individuale. P.sh. "Të gjitha gratë muslimane mbajnë shami"

2. Paragjykimi (ndjenja) - Është një qëndrim negativ ose armiqësor ndaj një personi ose grupi i formuar pa njohuri të sakta ose të mjaftueshme dhe i bazuar në përgjithësimet negative. P.sh. "Ai

është nga Ballkani, kështu që nuk mund t'i besoj atij"

3. Diskriminimi (veprim) - Një trajtim i padrejtë i një personi ose anëtarëve të një grupi i krijuar nga përgjithësime negative që supozoni për atë grup ose qëndrime negative ndaj atij grupi

4. Seksi - Dallimet biologjike dhe fiziologjike midis burrave dhe grave.

5. Rolet gjinore - Një përkufizim i ndërtuar shoqërisht i grave dhe burrave. Nuk i referohet karakteristikave biologjike të grave dhe burrave, por më tepër përcaktohet nga konceptimi i detyrave, funksioneve dhe roleve që u atribuohen grave dhe burrave në shoqëri, si dhe në jetën publike dhe private

6. Shprehja gjinore - I referohet karakteristikave dhe sjelljeve të një individi të tilla si pamja, veshja, sjelljet, modelet e të folurit dhe ndërveprimet shoqërore që perceptohen si mashkullore ose femërore.

7. Pabarazia gjinore: Kur burrat dhe gratë trajtohen ndryshe në një mënyrë që përfiton më shumë një grup. Në përgjithësi, pabarazia gjinore favorizon burrat/djemtë dhe u jep atyre më shumë pushtet. Shpesh u jep burrave/djemve trajtim më të mirë. Si duket pabarazia gjinore në shoqëri dhe komunitet kur burrat/djemtë kanë akses në të ardhura më të mira dhe kushte më të mira se gratë, gratë frenohen (nuk shkojnë në shkollë ose nuk marrin pjesë në shoqëri), mendohen si inferiore, jo si të mira, i zgjuar, i aftë, etj.

8. Dhuna me bazë gjinore - është çdo veprim që rezulton ose ka të ngjarë të rezultojë në dëmtim ose vuajtje fizike, seksuale ose psikologjike ndaj dikujt (burrë/djalë ose grua/vajzë) bazuar në rolin gjinor. pritjet dhe stereotipet.

9. Dhuna fizike

- Goditje
- Shuplaka
- Shuplaka
- Goditje me grusht
- Dridhje
- Mbytje
- Qëndrime të dhimbshme të trupit
- Parandalimi i përdorimit të tualetit
- Puna shfrytëzuese
- Puna si ndëshkim

10. Dhuna psikologjike

- Ngacmimi verbal
- Abuzimi verbal

- Ngacmimi, ngacmimi
- Gjuha abuzive
- Manipulimi dhe shfrytëzimi emocional
- Etiketimi i njerëzve bazuar nëse janë burra/djem apo gra/vajza

11 Dhuna seksuale:

- Përdhunimi
- Çdo veprim, gjest, gjuhë, sjellje e natyrës seksuale për gjeste seksuale në këmbim të diçkaje
- Gjuhë eksplicite seksuale, duke përfshirë vërejtjet ose ofertat sugjeruese seksuale

12. Dhuna ekonomike

Çdo veprim ose sjellje që i shkakton dëm ekonomik një individit për shkak të gjinisë së tij/saj. Dhuna ekonomike mund të marrë formën e, për shembull, dëmtimit të pronës, kufizimit të aksesit në burimet financiare, arsimit ose tregut të punës, ose mospërputhjes me përgjegjësitë ekonomike, si ushqimi.

KUPTIMI I LLOJEVE TË NDRYSHME TË DHUNËS SË BAZË GJINORE

Vështrim i përgjithshëm:

Në këtë aktivitet, pjesëmarrësit synojnë të kuptojnë dhunën me bazë gjinore dhe të njohin llojet e ndryshme të saj.

Qëllimi:

- Të kuptojë kuptimin e dhunës me bazë gjinore dhe të njohë lloje të ndryshme të dhunës me bazë gjinore.
- Të shqyrtojë efektet dhe pasojat e mundshme të dhunës me bazë gjinore.

Koha: 70 minuta

Materialet: Flipchart, markera dhe kopje për pyetjet e punës në grupe

Përgatitja: Shtypni pyetjet për punën në grup (shih aneksin e aktivitetit)

Udhëzime:

- Ndani pjesëmarrësit në pesë grupe dhe jepni një term secilit grup. Termat janë: Dhuna me bazë gjinore; Dhuna ekonomike me bazë gjinore; Meshkujt si viktimat të dhunës me bazë gjinore; Martesat e detyruara; Ngacmimi dhe abuzimi seksual në vendin e punës (për meshkuj dhe femra)
- Ata do të kenë 20 minuta për punë në grup dhe duhet të diskutojnë rreth mendimit të tyre sesi kuptohet dhe paraqitet ky term nga njerëz të ndryshëm, përfshirë ata.
- Pas punës në grup, pjesëmarrësit duhet të kthehen në plenum për prezantimin e gjetjeve nga puna në grup dhe për informim. Secili grup do të ketë 5 minuta për prezantim. Pas çdo prezantimi, pyetni pjesëmarrësit nga grupet e tjera nëse kanë komente, pyetje ose dëshirojnë të shtojnë diçka.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- Si u ndjetë në këtë aktivitet? Si e gjetët diskutimin në grupe të vogla? A kishte dallime mendimesh, apo keqkuptime?
- Cilat forma të dhunës ndodhin më shpesh?
- Mendoni se këto forma të dhunës me bazë gjinore duhet të theksohen më shumë në media?
- Pse ndodh dhuna me bazë gjinore?
- Si kontribuojnë konceptet e lidhura me gjininë dhe mënyra se si ato përdoren në dhunën me bazë gjinore? Si mund ta shmangim këtë?
- A ka hapësirë që njerëzit në komunitetin tuaj të diskutojnë çështje që kanë të bëjnë me gjininë dhe dhunën me bazë gjinore?
- Si mund të përfshihen më shumë të rinjtë?

Aneksi i aktivitetit:

Pyetje të mundshme për punë në grup

o Si e kuptoni atë (termin)?

o Si kuptohet përgjithësisht nga të rinjtë në mjedisin tuaj?

o Si e kupton përgjithësisht popullata e zakonshme?

o Çfarë pasojash mund të ketë kjo lloj dhune me bazë gjinore?

o Duke marrë parasysh informacionin që keni mbledhur deri më tani, a mund të identifikoni një formë të tillë dhune nëse ajo ndodh në mjedisin tuaj?

Vështrim i përgjithshëm i teatrit të imazhit:

Aktiviteti i Teatrit të Imazhit synon të përmirësojë të kuptuarit e pjesëmarrësve për rolin e individit në luftimin e dhunës me bazë gjinore duke i bërë ata të krijojnë dy imazhe që ilustrjnë raste të dhunës fizike, psikologjike dhe ekonomike me bazë gjinore, e ndjekur nga një diskutim përmbledhës duke eksploruar ndjenjat, sfidat dhe transformimet e vëzhguara drejt barazisë më të madhe gjinore në imazhe.

Qëllimi:

- Të forcohen kapacitetet e pjesëmarrësve në njohjen e rëndësisë dhe rolit të çdo individit në shoqëri në luftën kundër dhunës me bazë gjinore

Koha: 120 minuta

Materiali: kopje e rasteve për teatër imazhi (shih aneksin e aktivitetit)

Përgatitja: printoni kutitë për teatrin e imazheve

Udhëzime:

- Ndani pjesëmarrësit në tre grupe me nga pesë ose gjashtë pjesëmarrës. Jepuni atyre pesëmbëdhjetë minuta për të bërë dy imazhe, duke përdorur teknikën e Teatrit të Imazhit. Rastet për teatrin e imazhit janë dhënë në aneks të këtij aktiviteti.
- Ftoni grupin e parë të shfaqë imazhet e tyre. Mos harroni të lehtësoni një diskutim të gjallë duke përdorur llojet e pyetjeve të hapura që keni praktikuar në trajnimin tuaj.
- Drejtojeni diskutimin në mënyrë që të përqendrohet gjithnjë e më shumë në çdo transformim që keni parë midis imazheve të para dhe të dyta që rezultoi në barazi më të madhe gjinore.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- Si u ndjetë gjatë ushtrimit?
- Cila pjesë e ushtrimit ishte më e vështira për ju?

- Çfarë përfundimi mund të nxjerrim nga ky aktivitet?

Aneks i aktivitetit

Rastet për krijimin e imazhit

o Imazhi i parë duhet të paraqesë një shembull të dhunës fizike me bazë gjinore ku ka një viktimë, një dhunues dhe vëzhgues. Imazhi tjetër duhet të paraqesë të njëjtën skenë ku vëzhguesit ndërmarrin një veprim për të parandaluar dhunën

. o Imazhi i parë duhet të paraqesë një shembull të dhunës psikologjike me bazë gjinore ku ka një viktimë, një dhunues dhe vëzhgues. Imazhi tjetër duhet të paraqesë të njëjtën skenë ku vëzhguesit ndërmarrin një veprim për të parandaluar dhunën.

o Imazhi i parë duhet të paraqesë një shembull të dhunës ekonomike me bazë gjinore ku ka një viktimë, një dhunues dhe vëzhgues. Imazhi tjetër duhet të paraqesë të njëjtën skenë ku vëzhguesit ndërmarrin një veprim për të parandaluar dhunën.

Shënime për lehtësuesin:

Teknika e teatrit të imazheve fokusohet në përdorimin e trupit dhe lëvizjes për të krijuar "imazhe të gjalla" që përfaqësojnë mendimet, ndjenjat dhe çështjet sociale. Pjesëmarrësit përdorin trupat e tyre për të formuar imazhe statike ose skena dinamike, duke shprehur ide ose emocione pa pasur nevojë për dialog.

Në Teatrin e Imazhit, individët ose grupet krijojnë paraqitje fizike të koncepteve abstrakte, përvojave ose dinamikave shoqërore. Kjo teknikë përdoret shpesh për të eksploruar dhe trajtuar çështje sociale, për të nxitur ndërgjegjësimin dhe për të inkurajuar dialogun. Mund të jetë një mjet i fuqishëm për ngritjen e vetëdijes, nxitjen e ndjeshmërisë dhe gjetjen e zgjidhjeve krijuese për problemet.

Lehtësuesi mund t'i udhëzojë pjesëmarrësit përmes një sërë ushtrimesh, duke i shtyrë ata të skalitin trupat e tyre në forma ose skena që pasqyrojnë aspekte të ndryshme të një teme të caktuar. Më pas, vëzhguesit mund të analizojnë dhe diskutojnë imazhet e krijuara, duke lejuar një eksplorim dhe kuptim më të thellë të çështjeve në fjalë. Teatri i Imazhit është veçanërisht i vlefshëm në promovimin e komunikimit joverbal, thyerjen e barrierave dhe inkurajimin e pjesëmarrjes aktive në përpjekjet për ndryshime sociale.

DEBATIT TË HESHTUR

Vështrim i përgjithshëm :

Në këtë ushtrim interaktiv, pjesëmarrësit punojnë në grupe për të eksploruar konceptin e diskriminimit me bazë gjinore duke gjeneruar ide, fjalë dhe emocione të lidhura me termin duke u përfshirë në një debat të heshtur ndërsa ndërtohen mbi mendimet e njëri-tjetrit.

Qëllimi:

- Qëllimi i këtij ushtrimi interaktiv është të thellojë të kuptuarit e pjesëmarrësve për diskriminimin me bazë gjinore duke nxitur eksplorimin bashkëpunues të ideve, fjalëve dhe emocioneve të lidhura.

Koha: 45 - 60 minuta

Materiali: letra flipchart dhe markera me ngjyra të ndryshme

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Krijoni grupe prej pesë vetash dhe jepini secilit grup një tabelë me fjalën 'diskriminim me bazë gjinore' të shkruar në mes.
- Kërkojuni grupeve të shkruajnë çdo ide, fjalë, emocion, kuptim që lidhin me fjalën në tabelë. Kujtojuni atyre se nuk ka të drejtë apo të gabuar, por se ky ushtrim është një mënyrë për t'i lejuar të gjithë të shkruajnë atë që e lidhin me diskriminimin me bazë gjinore.
- Jepini secilit grup disa minuta për ta bërë këtë, më pas qarkulloni tabelat nëpër dhomën e punës, në mënyrë që çdo grup të marrë një tabelë të re që ka ide të shkruara në të nga një grup tjetër më parë.
- Kërkojuni pjesëmarrësve që fillimisht të lexojnë atë që ka shkruar grupi tjetër dhe më pas të shtojnë çdo mendim, ide, koment tjetër. Rregulli është se ata nuk mund të kryqëzojnë asgjë të shkruar tashmë në tabelë, në vend të kësaj kur nuk pajtohen ose duan të shtojnë idenë e dikujt, ata thjesht duhet të shkruajnë pranë saj dhe t'i lidhin ato së bashku duke vizatuar një vijë ose një shigjetë për të lidhur dy mendimet. . Në këtë mënyrë ju keni krijuar një debat të heshtur.
- Në varësi të kohës që keni, mund të zgjidhni të rrotulloni edhe një herë tabelat, kështu që secili grup mund të ketë një grup të ri komentesh që mund t'i shtojë dhe të mësojë prej tyre.
- Pas 10 minutash, sillni tabelat përpara dhe ngjitini ato në mur ose kërkojuni një pjesëmarrësi nga secili grup të mbajë lart tabelat e tyre.
- Kërkojuni një pjesëmarrësi të lexojë fjalët, komentet në tabela. Përndryshe, ju mund t'i lexoni ato me zë të lartë.
- Sigurohuni që të keni hapësirë (një tabelë ose letër fletore) për të grumbulluar idetë e pjesëmarrësve.
- Filloni duke shkruar emrin e temës së zgjedhur në një rreth në mes të tabelës, si në tabela, d.m.th. diskriminim me bazë gjinore.

- Provoni dhe gruponi idetë së bashku. Për shembull, të gjitha përgjigjet kanë të bëjnë me kuptimin e diskriminimit, arsyet pse njerëzit diskriminojnë, ose pasojat/emocionet që ndjen dikush që është i diskriminuar. Idetë që janë të lidhura mund të bashkohen me vija. Ju gjithashtu mund të vizatoni përgjigjet si dhe t'i shkruani ato.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- Çfarë do të thotë të jesh i diskriminuar në bazë gjinore?
- Pse njerëzit diskriminojnë?
- Çfarë mund të bëjmë për të kundërshtuar diskriminimin me bazë gjinore?

LE TË KRIJOJMË TREGIME PËR MANIFESTIMIN DHE PARANDALIMIN E DHUNËS SË BAZË GJINORE

Vështrim i përgjithshëm:

Ky aktivitet u mundëson pjesëmarrësve të mendojnë për situatat në të cilat personat janë diskriminuar apo edhe agresuar për shkak të gjinisë së tyre.

Qëllimi:

- Të rritet ndërgjegjësimi për manifestimet e ndryshme të diskriminimit dhe përjashtimit në shoqëri;
- Të fillojë të identifikojë se çfarë mund të bëjë secili pjesëmarrës për të parandaluar që këto të ndodhin ose të vazhdojnë.

Koha: 70 minuta

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Ndajini pjesëmarrësit në 5 grupe dhe jepini detyrat e mëposhtme: Ata duhet të përcaktojnë se çfarë do të thotë dhuna me bazë gjinore? Çfarë lloj formash të dhunës me bazë gjinore ekzistojnë? Kush mund të jetë viktimë e dhunës me bazë gjinore? Si sillet një viktimë që pëson dhunë? Si sillet dhunuesi që kryen diskriminim apo dhunë? Si sillen njerëzit e tjerë përreth (kalimtarët)? Lejoni 20 minuta për këtë.
- Pas 20 minutave të punës në grup, pjesëmarrësit do të vazhdojnë të punojnë në të njëjtat grupe. Ata do të kenë për detyrë të krijojnë një histori ku duhet të paraqesin një formë të dhunës me bazë gjinore. Historia duhet të tregojë arsyet e dhunës dhe pasojat e dhunës. Ata gjithashtu duhet të gjejnë një zgjidhje të mundshme për parandalimin e atyre formave të dhunës me bazë gjinore. Ata do të 30 minuta për këtë detyrë.
- Pas punës në grupe do të bëhet prezantimi i çdo historie në grup prej 10 minutash.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- A ishte e lehtë t'i përgjigjesh detyrave të dhëna?
- Cila ishte më e vështira për t'u përgjigjur dhe pse?
- Çfarë mund të bëhet për të mbështetur viktimën?
- Si mund të shndërrohet një “kalimtar” në një aktor të ndryshimeve pozitive?
- Çfarë mund të mësojmë nga ky aktivitet?

KAPITULLI I PESTË

VEPRIMI SHOQËROR DHE MBËSHTETJA E KOMUNITETIT

Veprimet sociale dhe mbështetja e komunitetit janë thelbësore për barazinë gjinore, sepse ato kontribuojnë në krijimin e një mjedisi ku individët, pavarësisht nga gjinia e tyre, kanë mundësi, të drejta dhe përfaqësim të barabartë.

Ka arsye të ndryshme pse veprimi social dhe mbështetja e komunitetit janë thelbësore për barazinë gjinore. Këto nisma përfshijnë sfidimin dhe thyerjen e stereotipeve tradicionale gjinore, avokimin për të drejta të barabarta, fuqizimin e individëve për të marrë pjesë në proceset vendimmarrëse, ritjen e ndërgjegjësimit për çështjet gjinore, trajtimin dhe parandalimin e dhunës me bazë gjinore, ndikimin në ndryshimet e politikave dhe promovimin e fuqizimit ekonomik. Së bashku, këto përpjekje synojnë të krijojnë një shoqëri më gjithëpërfshirëse, të barabartë dhe të informuar duke përfunduar zërat e marginalizuar, duke çmontuar çekuilibrat e pushtetit dhe duke nxitur mirëkuptimin dhe mbështetjen.

Në përmbledhje, veprimi social dhe mbështetja e komunitetit janë mjete për krijimin e një kuadri shoqëror që njeh dhe promovon barazinë gjinore, duke nxitur ndryshime pozitive në nivele të ndryshme – nga qëndrimet individuale deri te ndryshimet më të gjera sistematike.

Ushtrimet e paraqitura më poshtë janë të dobishme për të reflektuar se çfarë mund të bëjmë për të inkurajuar komunitetin dhe mjedisin përreth (prindërit, mësuesit, autoritetet lokale, media dhe të gjithë aktorët e tjerë) të punojnë së bashku drejt reduktimit të diskriminimit dhe dhunës me bazë gjinore, duke ndihmuar kështu për të promovuar barazinë gjinore.

MJEDISI IDEAL I ARDHMËRISË

Vështrim i përgjithshëm:

Ky aktivitet i angazhon pjesëmarrësit në përfytyrimin e një mjedisi ideal të karakterizuar nga pa dhunë, pa diskriminim dhe ekzistencë e barazisë së plotë gjinore

Qëllimi:

- Rritja e ndërgjegjësimit të individëve dhe të gjithë palëve të interesuara për rëndësinë e barazisë gjinore dhe se si ajo ndikon në krijimi i një mjedisi social ideal në të cilin të gjithë brezave të ardhshëm do t'u jepet mundësia për të gëzuar drejtësinë pavarësisht nga gjinia e tyre

Koha: 60 - 70 minuta

Materiali: letra flipchart dhe markera me ngjyra

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Ndani pjesëmarrësit në 3 grupe, në mënyrë që në secilin grup të ketë përfaqësues të të dy gjinive. Lexoni skenarin e mëposhtëm: "Imagjinoni që mund të krijoni një mjedis ideal ku nuk ka dhunë, nuk ka diskriminim dhe ka barazi të plotë gjinore. Një mjedis ku keni lirinë për të qenë vetvetja dhe mundësinë për t'u zhvilluar sipas nevojave dhe potencialit tuaj ." Secili grup do të ketë 20 minuta për të diskutuar dhe për të krijuar një listë të përbashkët të tre gjërave më të rëndësishme që duhet të respektohen në atë mjedis ideal.
- Më pas do të bëhet prezantimi i listave që ka krijuar secili grup. Ata do të kenë 5 minuta për prezantim dhe më pas grupet e tjera mund t'u bëjnë 2-3 pyetje prezantuesve. Moderatorin do të regjistrojë të gjitha pikat e përmendura nga grupet gjatë prezantimit. Kur të gjitha prezantimet të jenë përfunduar, moderatorin, së bashku me pjesëmarrësit, do të identifikojë nëse ka pika kontradiktore në listë dhe nëse ato mund të tejkalohen.
- Në fund, pjesëmarrësit duhet të nxjerrin tre gjërat më të rëndësishme që duhet të ekzistojnë në këtë mjedis ideal.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- Çfarë mendoni për aktivitetin?
- Si u ndjetë gjatë procesit?
- Çfarë ishte e vështirë për ju dhe çfarë ishte e lehtë dhe pse?
- Sa jeni të kënaqur si me procesin ashtu edhe me rezultatin?
- Çfarë mund të bëhet tani për të arritur mjediset ideale të parashikuara?

TRANSFORMIMI I SJELLJES SONË

Vështrim i përgjithshëm:

Aktiviteti "Transformimi i sjelljes sonë" synon të eksplorojë perceptimet e pjesëmarrësve për rolet gjinore duke i nxitur ata të bëjnë dallimin midis sjelljeve tradicionale dhe të transformuara, duke nxitur diskutime mbi ndikimet shoqërore dhe avantazhet e çlirimit nga rolet tradicionale gjinore.

Qëllimi:

- Të angazhohen pjesëmarrësit në reflektimin mbi transformimin e sjelljeve të lidhura me gjininë dhe të kuptuarit e ndikimeve shoqërore në formësimin e perceptimeve të roleve tradicionale.

Koha: 40 minuta

Materiali: pa material specifik

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime: • Pyetni pjesëmarrësit nëse ata mendojnë se burrat dhe gratë janë të aftë të transformohen: të ndryshojnë mënyrën se si sillen për të çliruar veten nga të gjitha kufizimet që rolet gjinore vendosin në sjelljen e tyre.

- Shpjegoni se do të lexoni një listë të mënyrave të ndryshme të sjelljes. Nëse pjesëmarrësit mendojnë se sjellja e përshkruar është tipike për rolet tradicionale gjinore, ata duhet të vendosin duart në ajër. Nëse ata mendojnë se sjellja është tipike për dikë që e ka transformuar ose çliruar atë ose veten nga rolet tradicionale gjinore, ata duhet të vënë duart mbi kokë.

- Pas çdo kërkesë, lejojini pjesëmarrësve disa sekonda të përgjigjen me duart e tyre. Më pas kërkojuni disa vullnetarëve të shpjegojnë pse e kanë zgjedhur atë përgjigje. Lista për ju për të punuar është në dispozicion si aneks i këtij aktiviteti.

- Pasi të keni punuar me listën, kthehuni dhe lexoni shembujt e sjelljes së transformuar. Pyetni pjesëmarrësit nëse një sjellje e tillë e transformuar do të zbatohet për burrat, gratë ose të dy në mënyrë të barabartë. Ndihmojini ata të kuptojnë se në çdo rast, sjellja e transformuar do të ishte e përshtatshme për secilën gjini.

- Pyetni pjesëmarrësit nëse mund të sugjerojnë shembuj të tjerë të sjelljes së transformuar.

- Pyetni pjesëmarrësit se cilat konsiderojnë se janë avantazhet ose përfitimet e çlirimit nga rolet tradicionale gjinore.

Shihni nëse mund të nxirrni shembuj që lidhen me shëndetin mendor dhe fizik.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- Si ndikohen qëndrimet tona për rolet e grave/vajzave dhe burrave/djemve nga ajo që mendojnë familja dhe miqtë tanë?

- Si ndikon media në pritjet për mënyrën se si duhet të veprojnë, të ndjehen dhe të sillen gratë/vajzat dhe burrat/djemtë?

Si i portretizojnë mediat burrat/djemtë? Si i portretizojnë media gratë/vajzat?

- Si mund të sfidoni në jetën tuaj disa nga pritshmëritë e dëmshme që ka shoqëria për mënyrën se si duhet të sillen burrat/djemtë? Si mund të sfidoni disa nga pritshmëritë e dëmshme që ka shoqëria për mënyrën se si duhet të sillen gratë/vajzat?

Aneks i aktivitetit:

Lista e sjelljeve

Të jesh pasiv dhe i qetë	Tradicionale për gra
Të jesh i ashpër, të jesh i fortë	Tradicionale për meshkuj
Të jesh komunikues këmbëngulës	Të transformuar
Përdorimi i dhunës për të zgjidhur konfliktet	Tradicionale për meshkuj
Të jesh i emocionuar në mënyrë konstruktive dhe kur është e përshtatshme	Të transformuar
Të qëndrosh besnik ndaj një partneri	Të transformuar
Të mos flasësh për problemet	Tradicionale për meshkuj
Përdorimi rregullisht i prezervativëve	Të transformuar
Të bësh teste të rregullta për HIV	Të transformuar
Mos të qash	Tradicionale për meshkuj
Qëndrimi besnik ndaj një partneri	Të transformuar
Vonesa seksuale aktivitete derisa të dy partnerët të jenë gati	Të transformuar
Duke folur në favor të barazisë midis grave dhe burrave	Të transformuar
Sfidimi i të tjerëve për të njohur pritshmëritë e tyre të dëmshme gjinore dhe për të ndryshuar veten	Të transformuar

FORUMIT TEATRI

Vështrim i përgjithshëm :

Pjesëmarrësit do të punojnë në grupe, të ngarkuar me krijimin dhe realizimin e skenave të shkurtra duke paraqitur raste imagjinare të dhunës me bazë gjinore. Më pas, vëzhguesit sugjerojnë role alternative për ndryshimin e rolit koncert, gjë që çon në paraqitjen e situatës së ndryshme, që parandalon një rast të dhunës me bazë gjinore.

Qëllimet:

- Të inkurajohen pjesëmarrësit të vërejnë fuqinë që zotëron çdo individ dhe ta përdorin atë për të bërë ndryshime pozitive në komunitet

Koha: 120 minuta

Materiali:

Materialet e nevojshme do të varen nga skena që do të kryejnë pjesëmarrësit

Përgatitja: Nuk ka nevojë për para përgatitjen.

Udhëzime:

- Pjesëmarrësit ndahen në katër grupe (katër ose pesë pjesëmarrës secili). Ata kanë 20 minuta kohë për të krijuar një skenë të shkurtër ku paraqitet një rast imagjinar i dhunës me bazë gjinore, dhe më pas kanë 3 minuta për të paraqitur skenën para pjesëmarrësve të tjerë të trajnimit. Pastaj bëhet një diskutim i shkurtër në plenum për atë që pjesëmarrësit panë dhe si e përjetuan atë. Lehtësuesi duhet të motivojë pjesëmarrësit të paraqesin forma të ndryshme të dhunës me bazë gjinore dhe rastet e formave të kombinuara të dhunës me bazë gjinore.
- Ndryshimi i skenës - Më pas personat që vëzhguan shfaqjen e skenës ftohen të mendojnë se në çfarë roli mund të hyjnë dhe me një mënyrë të re komunikimi dhe perceptimi që ndryshojnë sjelljen e rolit konkret në skenë, d.m.th. trajtuar dhe shmangur/parandaluar një rast të dhunës me bazë gjinore.
- Vlerësimi i ndryshimit të vendit të ngjarjes: "Çfarë ka ndryshuar në sjelljen e personave të përfshirë?" Çfarë panë vëzhguesit? Si ndikoi ndryshimi i sjelljes në parandalimin e një rasti të mundshëm të dhunës me bazë gjinore? Si u ndjenë pjesëmarrësit e tjerë në skenë?"
- Më pas realizohet skena nga grupi tjetër dhe hapat nga skena e grupit të parë përsëriten derisa të përpunohen të gjitha skenat.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- Si reagoj kur jam dëshmitar Dhuna me bazë gjinore
- Si reagojnë njerëzit e tjerë nga mjedisi kur ka dhunë me bazë gjinore
- Si reagojnë institucionet kompetente kur ka një rast të dhunës me bazë gjinore? në atë mënyrë sepse... - Unë mendoj se njerëzit që janë viktimë të dhunës veprojnë kështu sepse...

- Unë mendoj se njerëzit që janë dëshmitarë të dhunës veprojnë në atë mënyrë sepse...

SI TË RRIKET VETËGJEGJËSIMI PËR DHUNËN NË BAZË GJINORE?

Vështrim i përgjithshëm:

Ky aktivitet i fuqizon pjesëmarrësit të zhvillojnë dhe të paraqesin një fushatë ndërgjegjësimi publik kundër dhunës me bazë gjinore, duke synuar rritjen e aftësive të tyre për zgjidhjen e problemeve.

Synimi:

- Të fuqizojë pjesëmarrësit për të krijuar dhe paraqitur një fushatë ndërgjegjësimi të publikut kundër dhunës me bazë gjinore;
- Të përmirësojnë aftësitë e tyre për zgjidhjen e problemeve dhe të folurit publik.

Koha: 90 minuta

Materialet: Letër flipchart dhe markera

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Shpjegojuni pjesëmarrësve se ata do të zhvillojnë një fushatë ndërgjegjësimi të publikut kundër dhunës me bazë gjinore në komunitetin e tyre.

Pikat kryesore që duhet të ndjekin janë:

o Cili është mesazhi kyç që do të dërgojnë? o Kush do të jetë grupi i synuar?

o Cilat media sociale do të përdorin për fushatën?

- Ndani pjesëmarrësit në grupe prej katër deri në pesë. Ata do të kenë 40 minuta për punë në grup.
- Pas punës në grup, secili grup do të ketë 5 minuta për prezantim. Pas çdo prezantimi, pjesëmarrësit e tjerë do të kenë kohë për të bërë pyetje, për të dhënë komente dhe për të kërkuar sqarime shtesë.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- Sa sfiduese ishte krijimi i një fushate ndërgjegjësimi publik?

- Cilat do të jenë rreziqet e mundshme me të cilat mund të përballemi në zhvillimin e fushatës ndërgjegjëse publike? Dhe si mund t'i kapërcejmë ato?

- Cilat janë pikat kyçe nga të cilat varet një fushatë e suksesshme?

GRATË DHE BURRAT NË MEDIA

Vështrim i përgjithshëm:

Aktiviteti synon të rrisë aftësitë analitike dhe të menduarit kritik të pjesëmarrësve në lidhje me rolet gjinore duke eksploruar dhe diskutuar portretizimin e burrave dhe grave në media (debate publike, reklama dhe emisione argëtuese) duke identifikuar stereotipet e mundshme. dhe nxitja e diskutimeve mbi nevojën për ndryshim dhe trajtim të barabartë.

Qëllimi: • Të menduarit dhe analizuarit sesi paraqiten gratë dhe burrat në media

- Zhvillimi i aftësive dhe aftësive analitike për të menduarit kritik të pjesëmarrësve për rolet gjinore

Koha: 90 minuta

Materialet: Telefonat inteligjentë me akses në internet (një për secilin grup), Flipchart letra dhe markera

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Pjesa hyrëse: Pjesëmarrësit duhet të analizojnë mediat nga aspekti gjinor/duke përdorur lente gjinore dhe duhet të identifikojnë mënyrat se si meshkujt dhe femrat prezantohen në prezantimet mediatike. Njëri grup do të punojë në debate publike, i dyti do të punojë në reklama dhe i treti në emisione argëtuese dhe duhet ta lidhë atë se si shihen burrat dhe gratë në kulturat dhe mjediset e tyre. Dhe ata duhet të mendojnë për pasojat e paraqitjes së tillë të burrave dhe grave.

- Prezantoni temën me pyetjet e mëposhtme të diskutimit:

o A mendoni se meshkujt dhe femrat paraqiten ndryshe në media?

o Nëse ka, cilat janë ndryshimet në prezantimin e burrave dhe grave në media? o A ka ndonjë ndryshim në mediat e ndryshme (të shkruara, televizion, media sociale etj.)?

- Ndajini pjesëmarrësit në tre grupe më të vogla dhe thuajuni se secilit grup do t'i jepet një medium i ndryshëm dhe detyra është të nxjerrin tituj, tekste, fotografi, komente që në çfarëdo mënyre kanë të bëjnë me prezantimin e grave dhe burrave në media. Grupi i parë do të merret me debate publike, i dyti me reklama dhe i treti me emisione argëtuese. Ata gjithashtu duhet t'u përgjigjen pyetjeve të mëposhtme: A mendojnë ata se gratë janë në pozitë më të keqe se burrat?; A mendojnë ata se gratë janë në një pozitë më të mirë?; A janë gratë subjekt i një ideali të caktuar të një gruaje në media? Çfarë është ajo ideale (e zgjuar, e bukur, e bukur, shtëpiake...)? ; A janë burrat subjekt i një ideali të caktuar të një gruaje në media? Çfarë ka ai ideal (i zgjuar, i pasur, dominues...)? Çfarë imazhi krijohet në media për burrat dhe gratë? Jepuni atyre 30 minuta për diskutime në grupe të vogla dhe për të mbajtur shënime.

- Pas punës në grup, kërkoni nga i gjithë grupi në seancë plenare të paraqesë dhe krahasojë gjetjet e tyre. Secili grup do të ketë 5 minuta për prezantim.

- Pas prezantimeve, kaloni në debriefing dhe vlerësim

Pikat kyçe të diskutimit për debriefing

- A mendoni se imponohet një stereotip i caktuar në lidhje me prezantimin e burrave dhe grave në media?
- Çfarë mendoni se kontribuon në të?
- Çfarë mendoni se duhet ndryshuar?
- Cili mendoni se ndryshon në portretizimin stereotip të burrave dhe grave në media?
- Lërimi ta shohin përsëri shembullin dhe të mendojnë se çfarë duhet të bëjnë ndryshimet në shembullin konkret të trajtimit të barabartë të burrave dhe grave dhe humbjes së stereotipeve.
- Së fundi, diskutoni se si duhet të perceptohet media, me mendim kritik dhe analitik.

DEBATI PUBLIK – LE TË FLASIM PËR DHUNËN NË BAZË GJINORE

Vështrim i përgjithshëm:

Debati publik i titulluar "Le të flasim për GBV" synon të inkurajojë komunikimin dhe ndërgjegjësimin e publikut rreth formave të ndryshme të dhunës me bazë gjinore, duke përdorur një simulim me role me pjesëmarrësit.

Qellimi :

- Të promovojë ndërgjegjësimin dhe diskutimin për dhunën me bazë gjinore

Materiali: Dokument me rolet (shih Shtojcën e këtij aktiviteti); Karriget e renditura në një rreth, me të gjitha karriget nga qendra.

Koha: 70-80 minuta

Përgatitja: Përgatitni rolet për debat (shih aneksin e aktivitetit)

Udhëzime:

- Në fillim, moderatori informon pjesëmarrësit se do të angazhohen në një ushtrim ku disa prej tyre do të luajnë role, dhe kolektivisht, ata do të simulojnë një debat publik.
- Pjesëmarrësve u caktohen rolet (gazetar/moderator i debatit, kryetar komune/përfaqësues i pushtetit vendor, përfaqësues i policisë përgjegjës për GBV, përfaqësues i një OJQ që punon për parandalimin e DHBGJ, përfaqësues nga Ministria e Arsimit, përfaqësues nga Qendra për punë sociale. , përfaqësues

nga Këshilli i prindërve, përfaqësues nga Këshilli Rinor komunal). Kërkojen vullnetarë për secilin rol ashtu siç shpallen. Pjesëmarrësve që marrin role pajisen me letra që përmbajnë një përshkrim të detajuar të rolit të tyre dhe u jepen disa minuta për t'u përgatitur dhe për t'u futur në karakter. Pjesëmarrësit inkurajohen të simulojnë rolet e tyre pa u menduar shumë dhe të veprojnë bazuar në mendimet e tyre fillestare.

- Tetë karroca janë rregulluar në pjesën e përparme për të formuar skenën për debatin. Karriget e mbetura vendosen në 2-3 rreshta si audiencë. Ndërsa pjesëmarrësit përgatiten për rolet e tyre, lehtësuesi u cakton role shtesë pjesëmarrësve të cilët do të veprojnë si gazetarë, prindër dhe qytetarë të interesuar për temën për pjesëmarrësit e mbetur që përbëjnë audiencën. Publiku inkurajohet t'u bëjë pyetje të ftuarve të forumit pas prezantimeve të tyre.

- Të gjithë pjesëmarrësit marrin pozicionet e tyre dhe moderatori hap forumin, duke prezantuar të ftuarit. Çdo pjesëmarrës i forumit ka 1 deri në 2 minuta për të paraqitur pikëpamjen e tij sipas udhëzimeve që ka marrë. Moderatori lehtëson diskutimin dhe pasi të gjithë pjesëmarrësit të kenë bërë prezantimet e tyre, bëhet një diskutim i shkurtër me pyetje nga audienca.

- Koha e caktuar për këtë aktivitet është e strukturuar si më poshtë: 5 minuta për udhëzimet dhe shpërndarjen e roleve, 5 minuta për përgatitjen e roleve dhe vendosjen e dhomës dhe 45 minuta për simulimin. Në fund të aktivitetit, pjesëmarrësve u kërkohet të dalin nga rolet e tyre dhe të formojnë një rreth për një diskutim rreth aktivitetit.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- (Për pjesëmarrësit në simulim)

- Si u ndjetë në rolin që luajtët?

- A ishte e lehtë/e vështirë për ju?

- (Për pjesëmarrësit e audiencës)

- Si ishte për ju si audiencë?

- A besoni se është e rëndësishme që këto çështje të diskutohen publikisht? Pse?

- Sa e rëndësishme mendoni se është mbështetja nga komuniteti më i gjerë në rritjen e ndërgjegjësimit për GBV-në dhe thyerjen e tabusë për të folur për të?

- A mendoni se ka një palë tjetër të rëndësishme në procesin e parandalimit të GBV-së, e cila nuk u përfshi në debat?

- A mendoni se të gjithë aktorët e përfshirë në debat janë po aq të rëndësishëm në parandalimin e GBV?

- A ka njëri prej tyre një rol superior dhe më të rëndësishëm?

Aneks për aktivitetin

Lojë me role

Kryetari/përfaqësues i vetëqeverisjes lokale - Ju përfaqësoni vetëqeverisjen lokale. Ju jeni këtu për të paraqitur argumente, programe se si promovoni barazinë dhe si siguron mbrojtje nga dhuna me bazë gjinore për të rinjtë vendas (18-29 moshë). Ju duhet të paraqisni strategjinë lokale për mbrojtjen sociale dhe mbrojtjen e dhunës me bazë gjinore në komunën tuaj.

Përfaqësuesja e Ministrisë së Punëve të Brendshme përgjegjëse për dhunën me bazë gjinore - Ju jeni këtu për të thënë për situatën me DHBGJ në komunitet, cilat forma të DHBGJ raportohen më shumë, statistikën tuaj lidhur me faktorë të ndryshëm që ndikojnë në (mos)raportimin e saj. Ju duhet të paraqisni sfidat me të cilat po përballeni në punë dhe si bashkëpunoni me institucionet e tjera. Shpjegoni procedurën për raportimin e GBV-së dhe masat dhe aktivitetet që po ndërmerrni për zgjidhjen e një rasti të raportuar.

Përfaqësues i sektorit të OJQ-ve që punon në parandalimin e GBV - Ju përfaqësoni sektorin e OJQ-ve, jeni këtu për të prezantuar se si ndihmoni në zhvillimin e vetëdijes për dhunën me bazë gjinore, çfarë veprimesh konkrete ndërmerrni në këtë temë, duke përfshirë inkurajimin e qytetarëve që të raportojnë kur përballen me një situatë GBV në vend që të heshtni për të.

Përfaqësues nga Ministria e Arsimit - Ju jeni këtu për të prezantuar se çfarë bën institucioni juaj për parandalimin e dhunës me bazë gjinore në sistemin arsimor. A keni disa strategji dhe plane veprimi/programe për parandalimin e GBV-së në shkollat fillore dhe të mesme. Çfarë lloj mbështetjeje mund t'i japë Ministria e Arsimit shkollës për parandalimin dhe reduktimin e dhunës me bazë gjinore ndaj dhe mes nxënësve?

Përfaqësues nga Qendra për punë sociale - Çfarë lloj mbështetjeje u ofroni viktimave të GBV-së? Si i ndiqni rastet e raportuara të GBV? Çfarë lloj mbështetjeje ofroni për fëmijët që janë viktimë apo dëshmitarë të GBV-së? Cilat janë pasojat më të vështira të GBV për viktimat? Cili do të jetë mesazhi juaj për të rinjtë?

Prindi - Ju jeni përfaqësuesi i Këshillit të Prindërve dhe jeni këtu për të shpjeguar si anëtar i atij organi se sa i rëndësishëm është roli i prindërve në rritjen e fëmijëve. Si i edukoni fëmijët për ekzistimin e GBV? Keni nevojë për mbështetje për këtë? Çfarë lloj mbështetjeje dhe nga kush?

Të rinjtë - Ju jeni përfaqësues të Këshillit Rinor bashkiak dhe jeni këtu për të folur në emër të të rinjve për problemet me të cilat ata përballen, problemet që kanë të bëjnë me paragjykimet që dominojnë për të rinjtë meshkuj dhe femra. Çfarë do të bëni nëse jeni dëshmitar i GBV-së? A besoni në mbështetjen e sistemit? Çfarë mendoni për mbështetjen e kolegëve në parandalimin e GBV-së?

Moderator i debatit publik - ju drejtoni debatin publik. Duhet të kujdeseni që t'u jepni kohë të barabartë të folurit të gjithë të përfshirëve në diskutim, mos favorizoni askënd. I gjithë debati duhet të zgjasë maksimumi 45 minuta.

ZHVILLIMI I IDEVE DHE PLANIFIKIMI I VEPRIMIT

Vështrim i përgjithshëm:

Aktiviteti përfshin pjesëmarrësit që punojnë në grupe për të diskutuar dhe krijuar plane veprimi për adresimin e një çështjeje të dhunës me bazë gjinore në komunitetin e tyre, e ndjekur nga prezantime dhe sesione reagimi, duke eksploruar reflektime individuale mbi sfidat, dilemat dhe ndikimin e mundshëm të veprimeve të tyre në ndryshimet shoqërore.

Qëllimi:

- Të angazhohen pjesëmarrësit në zhvillimin e ideve bashkëpunuese dhe planifikimin e veprimit, duke u fokusuar në adresimin e një çështjeje specifike të dhunës me bazë gjinore në komunitetin e tyre.
- Të inkurajojë pjesëmarrësit të mendojnë në mënyrë strategjike dhe strukturore në lidhje me ndërmarrjen e veprimeve komunitare të drejtuara për parandalimin e dhunës me bazë gjinore

Koha: 80 minuta

Materiali: fletë fletëpalosje, markera, kopje të letrës me detyrat për planifikimin e veprimit për secilin grup (shih aneksin e këtij aktiviteti)

Përgatitja: Nuk ka nevojë për përgatitje paraprake.

Udhëzime:

- Ndani pjesëmarrësit në grupe (4-5 pjesëmarrës për grup). Detyra e tyre do të jetë të diskutojnë rreth ideve për aktivitetin e komunitetit. Ata duhet të zgjedhin një problem specifik që lidhet me dhunën me bazë gjinore në komunitetin e tyre dhe të zhvillojnë një plan veprimi për të filluar të mendojnë se si të zgjidhin problemin e identifikuar. Secili grup merr një letër me detyrën dhe një sërë pyetjesh që mund t'i bëjnë për ta bërë detyrën më të lehtë. Ata do të kenë 40 minuta për këtë.
- Pas punës në grup, pjesëmarrësit kthehen në plenum dhe secili grup do të ketë 5 minuta për të paraqitur idenë e tij për aktivitetin në komunitet. Pas çdo prezantimi, pjesa tjetër e grupit dhe lehtësuesit do të kenë 5 minuta për pyetje shtesë dhe sugjerime për idenë e paraqitur.

Pikat kryesore të diskutimit për informim

- Cila ishte më e vështira për ju në këtë ushtrim?
- Çfarë dilema keni?
- Si mendoni se veprimet tuaja kontribuojnë në ndikimin e ndryshimeve shoqërore?
- Pyetje që mbetën të hapura për ju.

Aneks për aktivitetin

Një punim me detyrat për planifikimin e veprimit

o Si i zgjodhët çështjet dhe pse vendosët të punoni mbi të?

o Kush ndikon në këtë çështje? o Cilat janë qëllimet tuaja? Çfarë dëshironi të arrini?

o Çfarë lloj aktivitetesh do të zbatoni? Cili është hapi i parë që duhet të bëni? Cilat janë hapat përfundimtarë që duhet të ndërmerrni?

o Cili do të jetë afati kohor për zbatimin e aktivitetit?

- o Cilat janë disa sfida që prisni të vijnë? A keni një plan se si mund t'i kapërceni ato?
- o Cilat janë pikat tuaja të forta/të dobëta? Çfarë burimesh ju mungojnë?
- o Çfarë ju nevojitet për të realizuar këtë ide?
- o Çfarë rreziqesh ekzistojnë?
- o Çfarë burimesh përdorni për të njohur më mirë mjedisin?
- o Me kë e konsideroni të rëndësishme krijimin e bashkëpunimit? Si e bën atë?
- o Kush do të ishin aleatët tuaj dhe cilët do të ishin kundërshtarët tuaj?
- o Cilat parakushte duhet të plotësohen?
- o Si dëshironi t'ju perceptojë mjedisi? (Çfarë imazhi dëshironi të keni?)
- o Cilat janë efektet anësore të mundshme?
- o Tre pyetje që janë të rëndësishme për ju dhe nuk janë në këtë listë.

BIBLIOGRAFIA:

- Manuali Trajnues për Klubet e Vajzave dhe Djemve mbi Parandalimin dhe Reagimin ndaj Dhunës me Bazë Gjimore në Shkollë (SRGBV)”; Iniciativa e Bashkuar Kombëtare për Arsimimin e Vajzave; Në dispozicion në [“https://www.ungei.org/publication/training-manual-girls-and-boys-clubs-srgbv-prevention-and-response](https://www.ungei.org/publication/training-manual-girls-and-boys-clubs-srgbv-prevention-and-response)
- Manuali Trajnues për ndërtimin e paqes”, Ivana Franovii, Nenad Vukosavljević; Qendra për Veprim jo të Dhunshëm, Veprimi i Paqes, 2020 Në dispozicion në https://nenasilje.org/publikacije/pdf/Handbook/%D0%9D%D0%B5%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%9F%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%B0%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B7%D0%B0%20%D1%82%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%BD%D0%B3%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D1%9A%D0%B5%20%D0%BC%D0%B8%D1%80.pdf
- “GIRLACT, Peer training curriculum”, zhvilluar në kuadër të projektit “Fuqizimi i vajzave për të qenë aktorë të fortë socialisht dhe financiarisht – GIRLACT” E disponueshme në https://www.girlact.eu/images/documents/GIRLACT_Peer_training_curriculum.pdf
- “Programi Aflateen+ për Vajzat për Serbinë dhe Shqipërinë” i zhvilluar në kuadër të projektit “Fuqizimi i vajzave për të qenë aktorë të fortë socialisht dhe financiarisht” i disponueshëm në https://www.girlact.eu/images/documents/Aflateen_Programme_for_Girls_for_Serbia_and_Albania.pdf

- “Çështjet gjinore, një manual mbi trajtimin e dhunës me bazë gjinore që prek të rinjtë”, botimi i dytë, Këshilli i Evropës, 2019 Në dispozicion në <https://rm.coe.int/gender-matters-a-manual-on-addressing-gender-based-violence-affecting-/16809e1c34>
- "Barazia gjinore në Serbi: shteti dhe perspektiva", Dr. Sanja Čopić, Beograd, 2016 Në dispozicion në https://www.iksi.ac.rs/izdanja/rodna_ravnopravnost_u_srbiji_stanje_i_perspektive.pdf
- "Manual për parandalimin e dhunës me bazë gjinore", Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Zhvillimit Teknologjik të Republikës së Serbisë, Beograd, 2015 Në dispozicion në <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2015/08/Prirucnik-za-prevenciju-RZN.pdf>
- “Manual Trajnues për Edukimin Social dhe Financiar të Trajnuesve” i përgatitur në kuadër të projektit “Edukimi Social dhe Financiar për Angazhim, Ndërmarrësi dhe Punësim – I Sigurt për Projektin Triple E.

